

Analiza Gospodarcza Dolnego Śląska

2021

DWG

Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej

Instytut Rozwoju Terytorialnego
ul. J. Wł. Dawida 1A
50-527 Wrocław
www.irt.wroc.pl

AUTORZY

Maciej Zathey, Agnieszka Wałęga, Katarzyna Acedońska, Jan Balachowski, Renata Cieślak, Karolina Drewnicka, Marzenna Halicka-Borucka, Magdalena Kasprzak, Sławomir Książek, Marta Kukuła, Radosław Lesisz, Kamila Lesiw-Głowacka, Katarzyna Lisiewicz, Katarzyna Mańkowska, Bogusław Molecki, Małgorzata Mongiałło, Wojciech Maleszka, Olena Mykhailovska, Maciej Nickarz, Marta Oleszczuk, Magdalena Pietrukiewicz, Jakub Rosowski, Joanna Samulewicz, Aleksandra Sieradzka-Stasiak, Ilona Szarapo, Małgorzata Wolańska, Dariusz Zięba

Wrocław, lipiec 2021

ZDJĘCIA:

Na stronie tytułowej oraz stronie nr 15 wykorzystano zdjęcia Portu lotniczego im. Mikołaja Kopernika we Wrocławiu.
Na stronie nr 4, 10 wykorzystano zdjęcia autorstwa: Marta Wołowiec
Na stronie nr 12 wykorzystano zdjęcia ze strony KGHM S.A. https://media.kghm.com/pl/zdjecia/
Na stronie nr 6, 20,29 wykorzystano zdjęcia ze strony unsplash.com
Na stronie 8 wykorzystano zdjęcia ze strony pixabay.com.pl

„Analiza Gospodarcza Dolnego Śląska realizowana w ramach projektu Promocja Dolnego Śląska w kraju i za granicą w obliczu zmian w gospodarce światowej na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPDS.01.04.01-02-0002/20-00 z dnia 25.11.2020 r. w ramach RPO WD 2014-2020.

Spis treści

Informacje o regionie 5
Tło polityczne 6
Tło historyczne i kultura 8
Środowisko przyrodnicze 10
Turystyka 10
Uzdrowiska 11
Zasoby naturalne 12
Transport lotniczy, drogowy i kolejowy 16
Globalna konkurencyjność 21
Gospodarka Dolnego Śląska 22
Ekonomia 25
Rynek pracy 26
Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne 27
Instytucje otoczenia biznesu 30
Klastry 33
Działalność badawcza i rozwojowa 34
Szkolnictwo wyższe 35
Społeczeństwo informacyjne 35
Specjalne Strefy Ekonomiczne 37
Polska Strefa Inwestycji 38
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 39

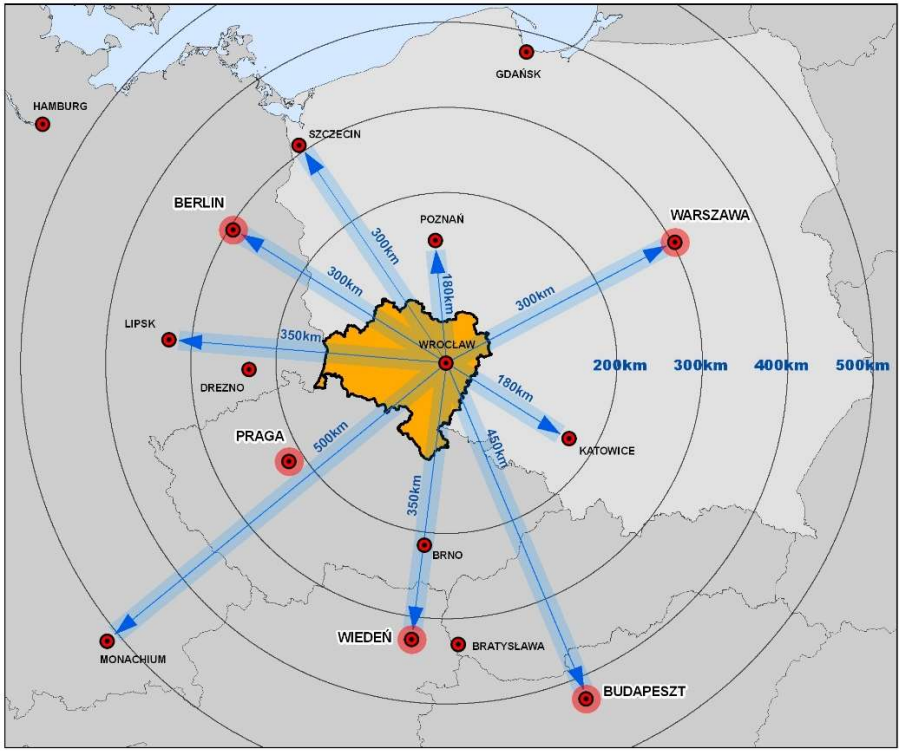

Dolny Śląsk

INFORMACJE O REGIONIE

Dolny Śląsk zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części Polski. Od północy graniczy z województwem wielkopolskim i lubuskim, od wschodu z województwem opolskim. Południowa i zachodnia granica regionu jest granicą Rzeczpospolitej Polskiej z Republiką Czeską i Republiką Federalną Niemiec. Peryferyjne położenie regionu względem stolicy kraju stanowi równocześnie atut, pod względem lokalizacji w Europie. W stosunkowo niedużej odległości od Wrocławia – stolicy Dolnego Śląska położonych jest kilka europejskich stolic – Praga (275 km), Berlin (345 km), Bratysława (410 km), Wiedeń (420 km).

Dolny Śląsk obejmuje ok. 20 tys. km^2, czyli 6,8% powierzchni Polski. Blisko 60% zajmują użytki rolne, 30,7% lasy, a 1,2% powierzchni stanowią tereny zabudowane. Region jest jednym z najbardziej zurbanizowanych województw w Polsce. Zamieszkuje go ponad 2,9 mln osób, w tym 68,4% w miastach. Pod względem liczby mieszkańców jest to 5 region w Polsce, a średnia gęstość zaludnienia osiągnęła tu poziom 145 osób/km^2. Sieć osadniczą regionu tworzy 91 miast oraz ponad 2,5 tys. miejscowości wiejskich. Stolicą regionu jest liczący 643 tys. mieszkańców Wrocław – czwarta metropolia w Polsce pod względem liczby ludności. To historyczne miasto o wielowiekowej tradycji jest ważnym ośrodkiem akademickim, ekonomicznym oraz turystycznym. Wrocław jest również jednym z największych ośrodków kulturalnych i intelektualnych w Polsce, łączącym nowoczesność z tradycją. Rozpoznawalnym w Europie, atrakcyjnym dla lokalizacji inwestycji zagranicznych. Pozostałe największe i ważne miasta Dolnego Śląska to: Jelenia Góra, Legnica i Wałbrzych, dostarczające wysokiej jakości usług dla otaczających terenów oraz wspierające procesy rozwoju na poziomie regionalnym.

Położenie Dolnego Śląska w Europie Środkowej

Źródło: opracowanie własne IRT.

TŁO POLITYCZNE

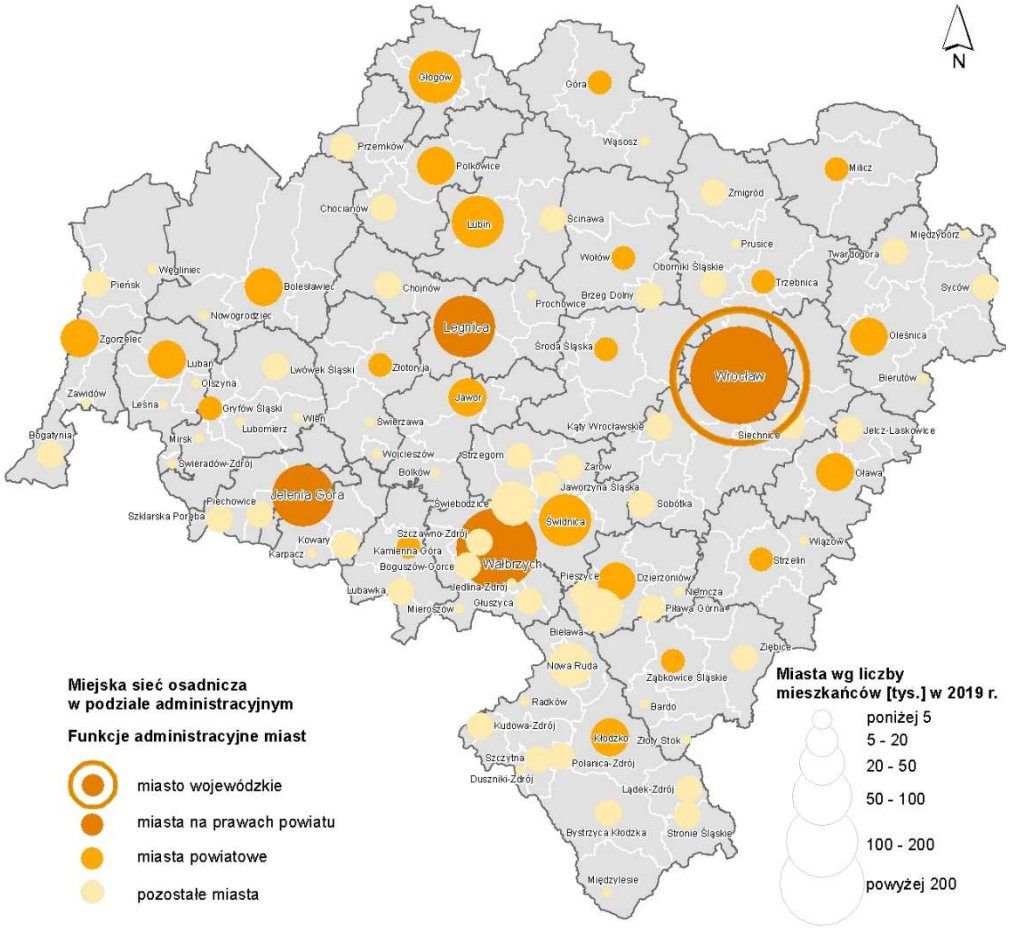
Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym z systemem parlamentarno-gabinetowym, opierającym się na zasadach demokracji, wolności jednostki, przekonań, religii i zrzeszania się. Zasady funkcjonowania państwa określa Konstytucja, będąca najwyższym aktem prawnym, gwarantującym prawa obywatelskie. Podstawową formą prawodawstwa jest ustawa. System polityczny opiera się na trójpodziale i równowadze władzy pomiędzy władzą ustawodawczą (Sejm i Senat, wybierane w powszechnych wyborach na 4-letnią kadencję), wykonawczą (Rada Ministrów – rząd i Prezydent) i sądowniczą (sądy i trybunały).

Politykę wewnętrzną i zagraniczną państwa prowadzi rząd, kierowany przez Premiera, którego wraz z ministrami powołuje Prezydent – najwyższy rangą przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej, wybierany na 5-letnią kadencję w wyborach powszechnych. Czuwa on nad przestrzeganiem Konstytucji i jest najwyższym zwierzchnikiem Polskich Sił Zbrojnych. Nad kursem polskiej waluty – złotego czuwa Narodowy Bank Polski (NBP).

STRUKTURA ADMINISTRACYJNA

Od 1999 roku w Polsce obowiązuje trójstopniowy podział terytorialny na gminy, powiaty i województwa. Stanowią one trzy niezależne szczeble samorządu terytorialnego. Zgodnie z aktualnym podziałem administracyjnym, województwa są jednostkami nadrzędnymi, najwyższego stopnia, z zarządem, na czele którego stoi marszałek jako władza wykonawcza i sejmikiem województwa jako władzą stanowiącą. Powiatami kieruje zarząd ze starostą na czele oraz rada powiatu lub prezydent z radą miasta w przypadku miast na prawach powiatu. W skład powiatu wchodzą gminy − najmniejsza jednostka podziału administracyjnego Polski − z wójtem, burmistrzem lub prezydentem jako władzą wykonawczą i radą gminy jako władzą uchwałodawczą. Przedstawicielem rządu w województwie jest wojewoda, powoływany przez Premiera. Odpowiada on za wykonanie polityki na obszarze województwa oraz sprawuje nadzór nad legalnością działania samorządu wojewódzkiego. Siedzibą Wojewody Dolnośląskiego jest Wrocław, gdzie znajduje się Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.

Sieć osadnicza

Źródło: opracowanie własne IRT.

TŁO HISTORYCZNE I KULTURA

Województwo dolnośląskie stanowi część historycznego Śląska, należącego do najwcześniej zasiedlanych regionów Polski. Naturalne bogactwa, rozwinięte ośrodki miejskie oraz dogodne położenie geograficzne na ważnych szlakach handlowych, spowodowały, iż region ten stał się obiektem zainteresowań sąsiednich krajów i tym samym wielu najazdów i starć. Przenikające się wpływy obcych państw ukształtowały oryginalną kulturę i obyczaje tego obszaru.

Pod koniec X wieku (ok. 990 r.) terytorium to, zamieszkiwane przez różne plemiona słowiańskie, m.in. Ślężan, zostało włączone przez Mieszka I do państwa Polan. W pierwszej połowie XIII wieku Śląsk stał się najsilniejszą dzielnicą państwa. Najazd tatarski doprowadził do upadku i zainicjowania jego rozdrobnienia terytorialnego. Większość władców śląskich poddała się zwierzchnictwu czeskiemu, a zależność Śląska od Polski ostatecznie ustała w 1339 roku.

Po 1526 roku prowincja śląska weszła w skład monarchii austriackiej, a w wyniku trzech wojen o Śląsk nastąpiło oderwanie jej od państwa Habsburgów i przyłączenie do Prus (po 1740 r.). Terytorium Śląska w państwie pruskim zostało podzielone na dwa departamenty – wrocławski i głogowski, które na początku XIX wieku zamieniono na rejencje (wrocławską i legnicką). Obszar ten na mocy ustaleń kongresu wiedeńskiego (1815 r.) został powiększony o wschodnią część Górnych Łużyc. Po zjednoczeniu Niemiec Śląsk wszedł w skład Rzeszy Niemieckiej utworzonej w 1871 roku. W tym okresie nastąpiło ożywienie gospodarcze, m.in. w przemyśle porcelanowym i włókienniczym, uruchomiono pierwsze połączenia kolejowe. Pojawiły się też zainteresowania krajoznawcze i turystyczne, w szczególności turystyką górską (Karkonosze, Masyw Śnieżnika) oraz kuracjami pitnymi w uzdrowiskach sudeckich.

Śląsk pozostał we władaniu królestwa pruskiego, a następnie cesarstwa niemieckiego i Niemiec do 1945 roku. W okresie II wojny światowej stanowił zaplecze gospodarczo-militarne III Rzeszy, co spowodowało rozwój przemysłu maszynowego, chemicznego i zbrojeniowego. Po zakończeniu II wojny światowej w 1945 roku, pomimo zniszczeń wojennych i akcji rabunkowych, Śląsk był nadal regionem rozwiniętym gospodarczo. Pod wpływem zmian polityczno-terytorialnych na Dolnym Śląsku znaleźli swą ojczyznę m.in. przesiedleńcy z centralnej i wschodniej Polski, osadnicy z Kresów Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, w tym ze Lwowa, oraz przedstawiciele innych narodowości. Niemal całkowita wymiana ludności spowodowała zanik dotychczasowej kultury i pojawienie się nowych, przeniesionych z miejsc pochodzenia osiedleńców tradycji, zwyczajów, pieśni i tańca, które mocno się zakorzeniły i są kultywowane w wielu miejscach regionu. Połączenie etnicznych, narodowych oraz wyznaniowych wątków uznawane jest za bogactwo kulturowe Dolnego Śląska. O szczególnym znaczeniu Dolnego Śląska, określanego mianem Ziem Odzyskanych, i ważnej roli jego stolicy, świadczą spektakularne wydarzenia, jakie odbyły się we Wrocławiu w 1948 roku – Światowy Kongres Intelektualistów w Obronie Pokoju oraz Wystawa Ziem Odzyskanych. Dobra kultury narodowej – Panorama Racławicka i zbiory Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sprowadzone ze Lwowa, stały się znakami rozpoznawczymi Wrocławia.

Obiekty zabytkowe. Na Dolnym Śląsku znajduje się największa liczba zabytków ze wszystkich regionów w kraju, wyróżniających się różnorodnością i wysoką klasą artystyczną. Należą do nich obiekty zabytkowej architektury, dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego. W województwie zlokalizowanych jest ponad 46 tys. zabytków wpisanych do rejestru zabytków, w tym zabytki nieruchome w ilości ponad 8 tys. obiektów, stanowiska archeologiczne – ponad 1,4 tys. oraz zabytki ruchome – ponad 36 tys. (wg stanu na 2020 r.).

Zlokalizowane są tu zabytki o wybitnych wartościach artystycznych i historycznych, do których należą obiekty wpisane na prestiżową listę światowego dziedzictwa UNESCO – zabytki uznane za pomniki historii i parki kulturowe, w tym Kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy oraz Hala Stulecia we Wrocławiu. Z krajowej listy pomników historii, liczącej obecnie 110 zespołów zabytkowych, 12 znajduje się na Dolnym Śląsku. Największa liczba zabytków architektury zlokalizowana jest na obszarach historycznych miast, które w większości zachowały dawne układy przestrzenne, z rynkami, ratuszami oraz kamienicami o cechach charakterystycznych dla kolejnych epok. Region wyróżniają obiekty, występującej masowo architektury rezydencjonalnej. Zachowały się tu zamki o rodowodzie średniowiecznym, w tym największy w skali regionu zamek Książ w Wałbrzychu. Powszechnie występują dwory i założenia pałacowo-parkowe, obecnie chętnie odwiedzane przez turystów. Największy zespół rezydencji otoczonych ogrodami i parkami krajobrazowymi znajduje się w Kotlinie Jeleniogórskiej.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Pod względem ukształtowania terenu Dolny Śląsk należy do najbardziej zróżnicowanych regionów Polski, a co za tym idzie, także pod względem klimatycznym i przyrodniczym. Ogółem formy ochrony przyrody w regionie zajmują obszar ponad 370 tys. ha. Do najcenniejszych obszarów chronionych należą: 2 parki narodowe: Karkonoski Park Narodowy, obejmujący wyjątkowe w skali całego kraju piętra subalpejskie i alpejskie, z wieloma reliktowymi gatunkami roślin i ciekawymi formami skalnymi oraz Park Narodowy Gór Stołowych, unikatowy ze względu na budowę geologiczną i występowanie licznych oryginalnych form skalnych. Obszary chronione obejmują także: 67 rezerwatów przyrody, 101 obszarów sieci NATURA 2000, 12 parków krajobrazowych, 18 obszarów chronionego krajobrazu, 188 użytków ekologicznych, 16 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

TURYSTYKA

Różnorodna rzeźba terenu, którą tworzą m.in: obszary górskie Sudetów z cechami klimatu alpejskiego, obszary Przedgórza Sudeckiego z geologicznymi pozostałościami działalności wulkanicznej, obszary nizinne z bardzo różnorodną siecią rzeczną, historycznymi kompleksami stawowymi i zwartymi kompleksami leśnymi, a także bogate zasoby i walory przyrodnicze, czynią z Dolnego Śląska jeden z najbardziej pożądanych kierunków aktywności turystycznej w Polsce. Duże znaczenie dla rozwoju tej branży gospodarki mają również, szczególnie korzystne, z punktu widzenia turystyki międzynarodowej, położenie przygraniczne województwa oraz dobry stan infrastruktury drogowej i kolejowej. Obszary o wyjątkowych, często unikatowych w skali kraju i Europy walorach przyrodniczych, stanowią na Dolnym Śląsku główne cele aktywności turystycznej.

Umożliwiają one uprawianie zarówno aktywnej turystki – wędrówki górskie i sporty zimowe w Sudetach (narciarstwo zjazdowe i biegowe), turystyki pieszej, rowerowej, konnej i kajakowej, jak również tzw. turystyki zdrowotnej i lecznictwa uzdrowiskowego w 11 dolnośląskich uzdrowiskach. Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe samych obszarów chronionych oraz ich bezpośredniego otoczenia najważniejszym celem turystycznym południowej części województwa są dwa parki narodowe: Karkonoski Park Narodowy[1] oraz Park Narodowy Gór Stołowych. W południowej i środkowej części województwa zlokalizowane są również bardzo atrakcyjne turystycznie obszary objęte ochroną w postaci parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu oraz towarzyszące im szczyty górskie, wraz z towarzyszącymi im wieżami i punktami widokowymi oraz przełęcze, torfowiska, wąwozy, wygasłe wulkany i jaskinie. Pozostałe parki krajobrazowe, w tym związane z rzekami (Doliny Bobru, Doliny Bystrzycy) jako atrakcję turystyczna wykorzystują zarówno potencjał przyrodniczy jak i kulturowy (zamki, pałace, parki, zapory, zbiorniki wodne i inne). Ze względu na bliskość ośrodka miejskiego Wrocławia oraz unikatowość krajobrazowo-przyrodniczą bardzo dużą atrakcję turystyczną stanowi Ślężański Park Krajobrazowy – cel wycieczek jednodniowych. W północnej części województwa destynację turystyczną stanowi objęty wieloma formami ochrony obszar Stawów Milickich – największy zespół stawów hodowlanych w Europie, o średniowiecznym, cysterskim rodowodzie oraz unikatowy w skali światowej obszar gniazdowania i pobytu ptaków. Dzięki rosnącej popularności hodowanego tam karpia oraz wyjątkowemu krajobrazowi, obszar ten w ostatnich latach wykorzystuje swój potencjał, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego całego regionu.

UZDROWISKA

Na terenie Dolnego Śląska funkcjonuje łącznie 11 spośród 45 krajowych uzdrowisk statutowych, zlokalizowanych w takich miejscowościach uzdrowiskowych jak: Długopole-Zdrój, Duszniki-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Kudowa-Zdrój, Lądek-Zdrój, Polanica-Zdrój, Przerzeczyn-Zdrój, Szczawno-Zdrój, Świeradów-Zdrój wraz z uzdrowiskiem Czerniawa-Zdrój oraz Jelenia Góra, w obrębie której znajduje się uzdrowisko Cieplice-Zdrój. Dolnośląskie uzdrowiska specjalizują się w leczeniu wielu dolegliwości, m.in.: reumatyzmu, nerwoból, chorób serca, skóry, czy układu krążenia. Przyciągają kuracjuszy i turystów zarówno z kraju, jak i zagranicy. W 2019 roku z usług świadczonych przez ww. zakłady skorzystało 118,5 tys. kuracjuszy, a blisko 30% cudzoziemców korzystających z lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce wybierało dolnośląskie placówki[2]. Miejscowości uzdrowiskowe oprócz zasobów leczniczych posiadają również walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, sprzyjające rozwojowi turystyki. Można tu spotkać unikatową historyczną zabudowę sanatoryjno-pensjonatową oraz założenia zieleni w postaci parków zdrojowych. Uzdrowiska stanowią bazę rekreacyjną dla miłośników aktywności na świeżym powietrzu, turystyki pieszej i rowerowej. Dysponują również bogatą ofertą kulturalną. Na szczególną uwagę zasługują spektakle organizowane w Teatrach Zdrojowych oraz cykle koncertów. Wśród najbardziej prestiżowych wydarzeń odbywających się w uzdrowiskach dolnośląskich wymienić można Międzynarodowy Festiwal Moniuszkowski w Kudowie-Zdroju oraz Międzynarodowy Festiwal Henryka Wieniawskiego w Szczawnie-Zdroju.

[1] Liczba turystów odwiedzających KPN w 2019 roku zbliżyła się do 1,9 mln (1 861 084).

[2] Wg danych GUS, 2019 rok.

ZASOBY NATURALNE

Złoża surowców mineralnych. Dolny Śląsk jest jednym z najbardziej zasobnych w różnorodne surowce mineralne regionów Polski. Występuje tu większość wykorzystywanych w polskiej gospodarce kopalin. Baza zasobów surowców mineralnych województwa obejmuje surowce energetyczne, metaliczne, chemiczne, skalne oraz wody mineralne. Na Dolnym Śląsku udokumentowano ponad 1 000 złóż kopalin użytecznych, w tym 49 złóż surowców energetycznych, 23 złoża surowców metalicznych (w tym 13 złóż rud miedzi i srebra oraz pierwiastków w nich współwystępujących), 258 złóż kamieni łamanych i blocznych, 476 złóż piasków i żwirów.

Wśród **surowców energetycznych** na obszarze województwa wyróżnić należy: węgiel brunatny, węgiel kamienny oraz gaz ziemny.

Zasoby geologiczne węgli brunatnych na Dolnym Śląsku wynoszą ponad 6 234 mln ton, a przemysłowe, w jedynym eksploatowanym na Dolnym Śląsku złożu Turów, 289,2 mln ton. Pomiędzy Legnicą i Lubinem zlokalizowanych jest około 25% udokumentowanych krajowych zasobów bilansowych. Złoża węgla kamiennego w dawnym Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym, których zasoby przemysłowe szacowane są na 321 tys. ton, nie są wydobywane od końca lat 90-tych XX wieku. Wydobycie ze złóż gazu ziemnego zlokalizowanych w całości lub częściowo w województwie dolnośląskim, prowadzone przez Polskie Górnictwo Nafty i Gazu S.A., w 2019 roku wyniosło 558,9 m^3, a ich udział w produkcji krajowej stanowił 11,3%[3].

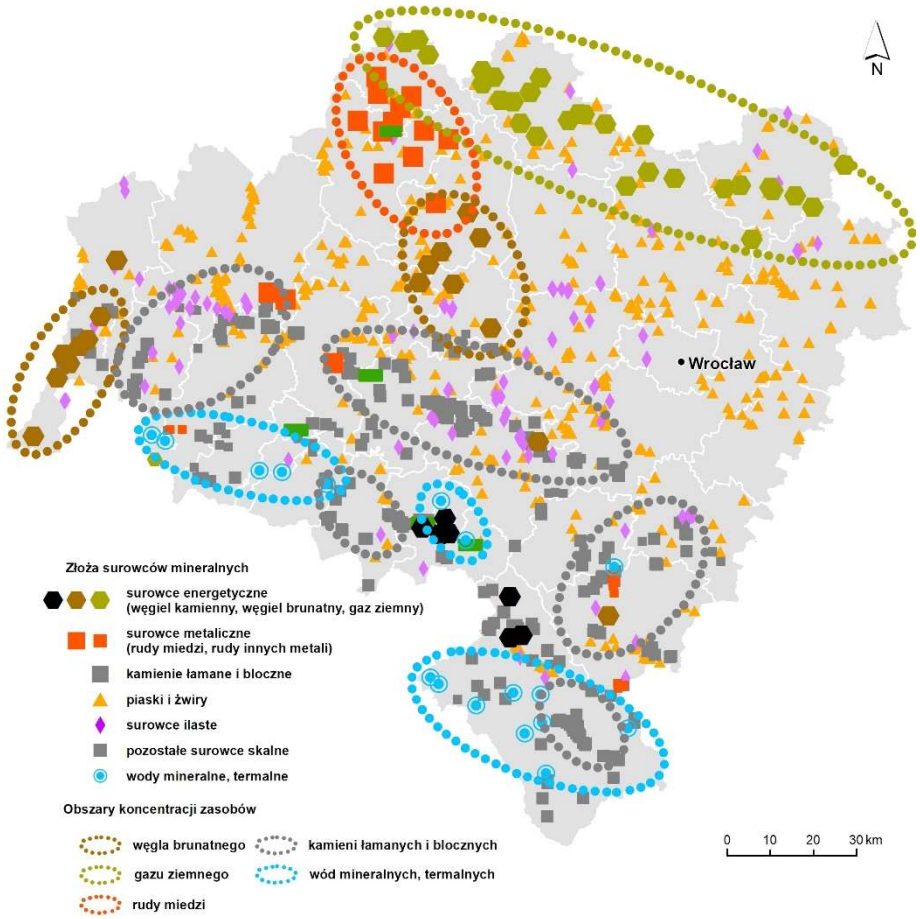
[3] Wg danych GUS, stan na koniec 2019 roku.

W północnej części województwa w rejonie lubińsko-głogowskim i Grodźca-Złotoryi zlokalizowane są **surowce metaliczne**: miedź (100% zasobów krajowych) i towarzyszące jej srebro (98% zasobów krajowych). Eksploatację prowadzi KGHM Polska Miedź S.A, jeden z większych producentów miedzi, zajmujący się wydobyciem i przetwórstwem cennych surowców naturalnych[4]. Z rudy odzyskiwane są także inne pierwiastki współwystępujące (cynk, kobalt, molibden, nikiel, ołów, wanad, złoto).

W województwie dolnośląskim udokumentowano także licznie występujące **surowce skalne**: 258 złóż kamieni łamanych i blocznych, w tym 148 magmowych, 56 metamorficznych oraz 54 osadowych. Ich zasoby geologiczne stanowią 51,3% zasobów krajowych, a magmowych i metamorficznych kamieni łamanych i blocznych 92,2% ogółu krajowych geologicznych zasobów bilansowych. Województwo dolnośląskie jest także ważnym krajowym dostawcą **surowców szklarskich oraz glin ceramicznych kamionkowych**, a kopaliny takie jak: gliny ceramiczne białowypalające się, gliny ogniotrwałe, surowce kaolinowe, surowce bentonitowe, kwarc żyłowy, łupki łyszczykowe, magnezyty i surowce skaleniowe wydobywane są tylko na Dolnym Śląsku.

Ważnym bogactwem Dolnego Śląska są **wody lecznicze i termalne**. W regionie udokumentowanych jest 20 spośród 142 krajowych złóż wód podziemnych, w tym 15 objętych koncesją na eksploatację. Występują tu trzy podstawowe typy wód: szczawy, wody termalne i wody radonowe, których źródła znajdują się w Sudetach i okolicach Trzebnicy. Wody wykorzystywane są głównie w lecznictwie sanatoryjnym (uzdrowiska) oraz w rozlewnictwie, rekreacji i do produkcji dwutlenku węgla (wg stanu na 2019 rok).

Lokalizacja złóż i obszary koncentracji zasobów podstawowych grup surowców mineralnych w województwie dolnośląskim

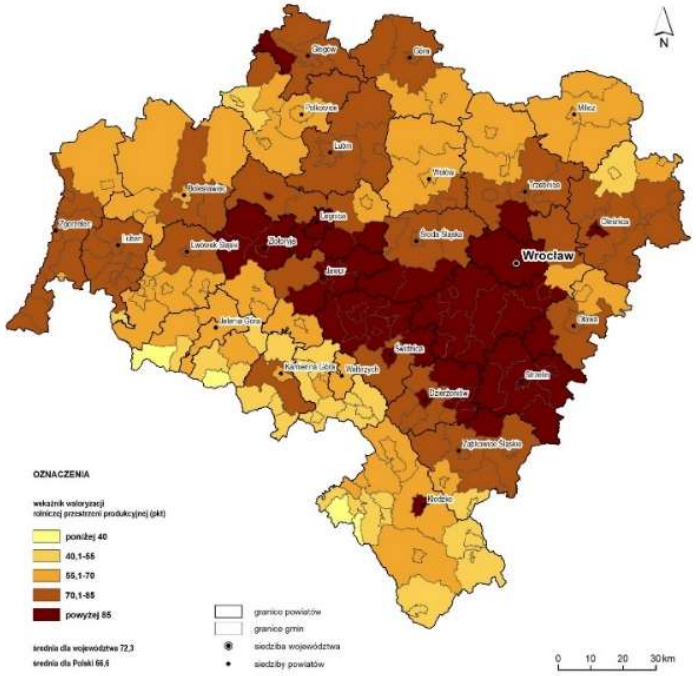

Źródło: opracowanie własne IRT.

[4] W 2019 roku wydobycie wyniosło 29 881 tys. ton rudy miedzi i srebra zawierającej 449 tys. ton miedzi metalicznej oraz 1 455 ton srebra. Wykorzystując obok własnych także obce koncentraty KGHM Polska Miedź S.A. wyprodukowało w 2019 roku 565,6 tys. ton miedzi elektrolitycznej oraz 3 225 kg złota.

Zasoby glebowe. Na tle całego kraju Dolny Śląsk wyróżnia się bardzo korzystnymi warunkami glebowymi. Duży odsetek stanowią gleby charakteryzujące się najlepszymi[5] właściwościami do rozwoju rolnictwa. Województwo dolnośląskie znajduje się na 2. miejscu w kraju pod względem wartości waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Najlepsze warunki do prowadzenia działalności rolniczej występują w centralnej części regionu. Wysoka jakość gleb znajduje odzwierciedlanie w strukturze użytkowania terenu województwa. Użytki rolne stanowią ponad 60% wszystkich gruntów, z czego największy odsetek stanowią grunty orne.

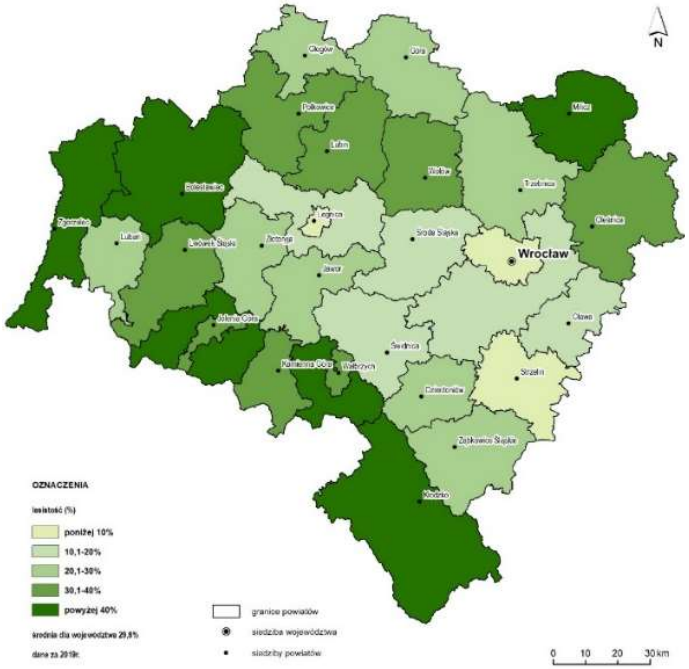
Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Źródło: opracowanie IRT na podstawie danych IUNG-PIB.

Lasy. Udział lasów w powierzchni województwa wynosi 29,8%, co jest poziomem zbliżonym do krajowego (29,6%). Największe kompleksy leśne stanowią Bory Dolnośląskie i Lasy Doliny Baryczy w północnej części regionu oraz Lasy Sudeckie na południu. W składzie gatunkowym drzewostanu przeważają gatunki iglaste, takie jak sosna i świerk. Spośród gatunków liściastych największym udziałem charakteryzują się: dęby, buki oraz brzozy.

Wskaźnik lesistości

Źródło: opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

[5] Przeważają grunty klasy IIIa – 19,4% oraz IIIb – 17,6% i obejmują głównie teren w pasie przebiegającym z północnego zachodu na południowy wschód województwa. Gleby klasy I stanowią 0,4%, II klasy 7,7% gruntów ornych, a ich lokalizacja obejmuje głównie tereny w pasie pomiędzy Wrocławiem a Strzelinem (wg stanu na 2019 rok).

Lufthansa Regional
Lufthansa CityLine
D-ACKH
SP-HAD
EI-DWA
C A G O

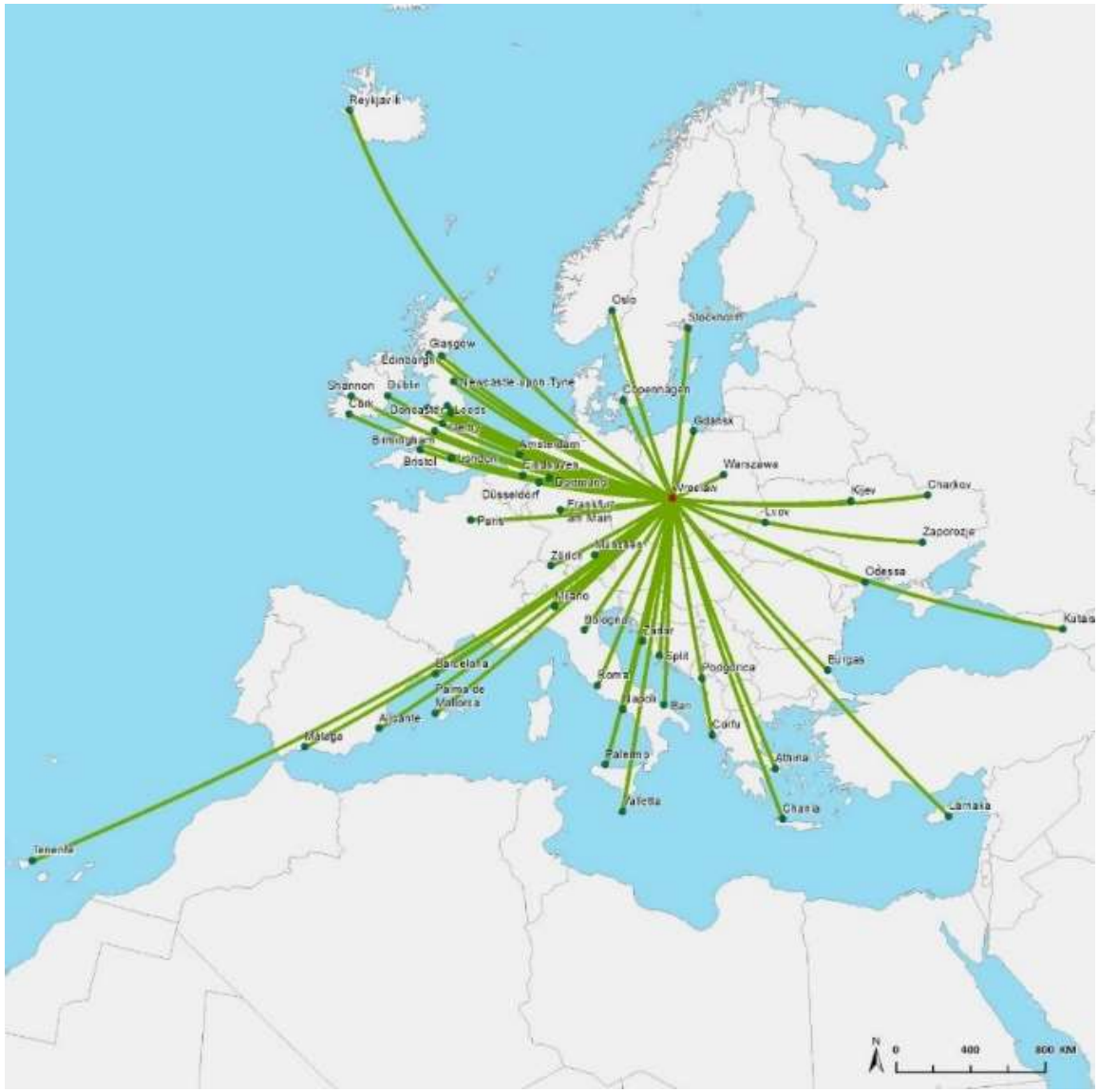
Transport

TRANSPORT LOTNICZY, DROGOWY I KOLEJOWY

Transport lotniczy. Głównym portem lotniczym Dolnego Śląska jest wrocławski międzynarodowy Port Lotniczy im. Mikołaja Kopernika. To piąte lotnisko w Polsce pod względem liczby obsłużonych pasażerów, po lotniskach w: Warszawie, Krakowie, Gdańsku i Katowicach. W 2019 roku liczba pasażerów korzystających z lotniska wyniosła niemal 3,5 mln. Lokalizacja w południowo-zachodniej części Wrocławia, tuż obok autostradowej obwodnicy miasta, pozwala na dogodny dojazd do Poznania (drogą S5), Warszawy i Łodzi (S8) czy Katowic i Krakowa (A4). Port obsługuje nowy terminal pasażerski, wyposażony w nowoczesny budynek, zaprojektowany z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami, zapewniający wydajną obsługę pasażerską i wysoki komfort podróżnych.

Port Lotniczy im. Mikołaja Kopernika oferuje podróż w ponad 50 różnych kierunkach, do 21 krajów Europy. Ponad 1/4 lotów oferowanych z Wrocławia, to połączenia z europejskimi stolicami m.in.: Warszawą, Amsterdamem, Frankfurtem nad Menem, Londynem i Monachium oraz połączenia o charakterze hubowym, pozwalające na planowanie lotów przesiadkowych i dalszą podróż – do Kijowa, Kopenhagi, Oslo, Sztokholmu czy Zurychu. W ofercie dostępne są również liczne połączenia czarterowe i turystyczne, zarówno w sezonie letnim, jaki poza nim, do tak egzotycznych kierunków jak Egipt, Tanzania czy Zanzibar, ale też Cypr, Malta i Teneryfa.

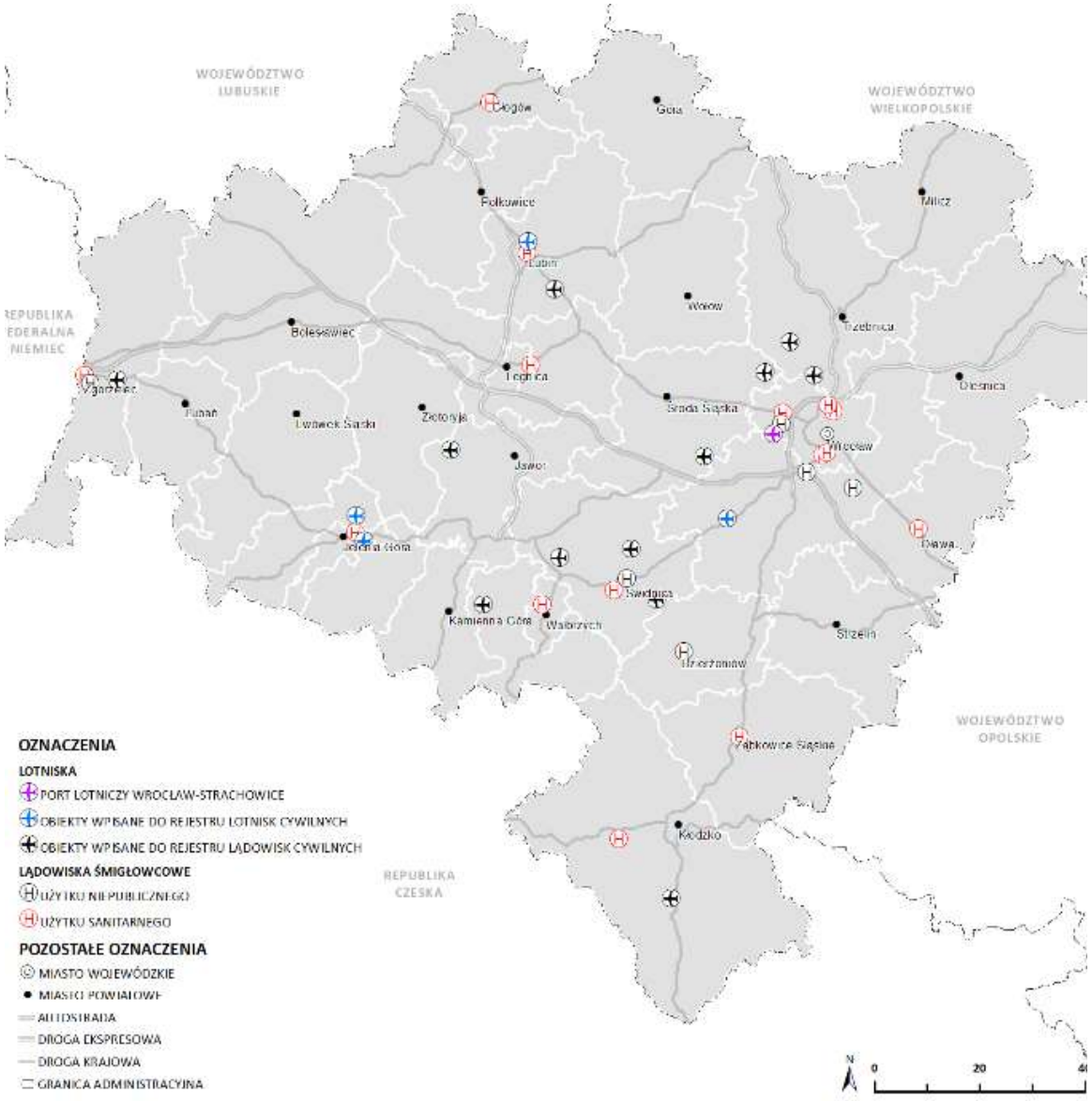
Siatka połączeń w rozkładzie lotów wiosna-lato 2021

Źródło: opracowanie własne IRT na podstawie danych Portu Lotniczego Wrocław.

Od 2010 roku, w Porcie Lotniczym im. Mikołaja Kopernika funkcjonuje baza operacyjna linii lotniczych Wizz Air, a od 2012 roku siedziba zarządu linii lotniczych Rayanair. Od 2016 roku, wrocławski port lotniczy, posiada certyfikację dla systemu lądowania ILS CAT II (*Instrument Landing System Category II), pozwalającego na* lądowanie samolotów w trudniejszych warunkach pogodowych. Przy porcie lotniczym funkcjonuje także terminal cargo, gdzie świadczone są usługi Bezpośredniego Frachtu oraz Frachtu RFS *(Road Feeder Service)*. Lotniczy dworzec towarowy, dysponuje 5,5 tys. m^2 powierzchni magazynowej oraz 1,75 tys. m^2 powierzchni biurowej. W 2020 roku w terminalu cargo wrocławskiego lotniska, przetransportowano blisko 9 tys. ton towaru, z czego 825 ton poprzez Bezpośredni Fracht Lotniczy, a ponad 8 tys. ton z użyciem Frachtu Lotniczego RFS.

Sieć infrastruktury lotniczej na obszarze województwa dolnośląskiego

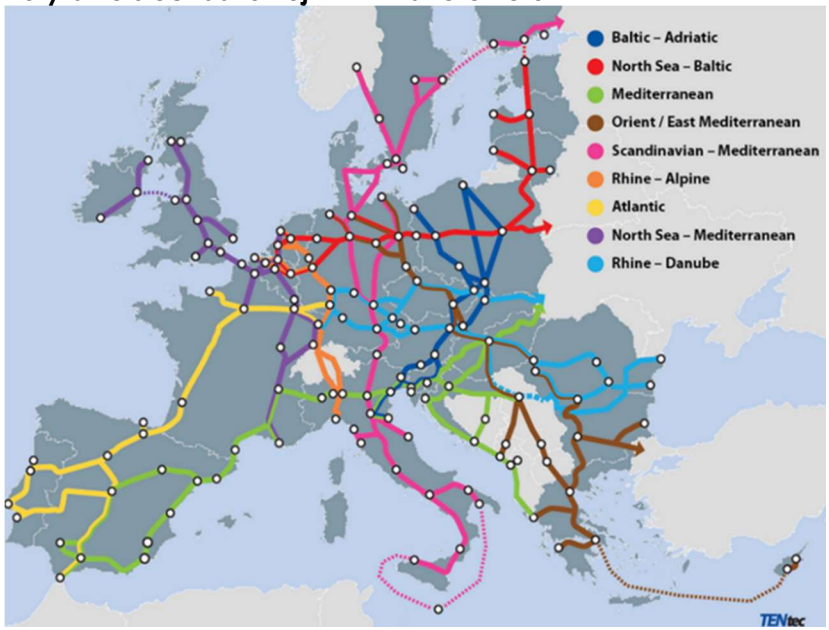

Źródło: opracowanie własne IRT.

Transport drogowy. Sieć drogowa województwa dolnośląskiego należy do jednej z najdłuższych w kraju i wciąż podlega inwestycjom poprawiającym jego wewnętrzną dostępność drogową. Przez Dolny Śląsk przechodzi jedna z odnóg korytarza Bałtyk – Adriatyk sieci bazowej Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T. Najważniejszą dróg jest biegnąca na osi wschód-zachód autostrada A4 (E40), autostrada A8 zwana Autostradową Obwodnicą Wrocławia, droga ekspresowa S3 oraz droga ekspresowa S8 biegnąca w kierunku Warszawy. Uzupełnieniem tej sieci jest przebudowywana autostrada A18 w kierunku granicy państwa i dalej na Berlin oraz droga ekspresowa S5 prowadząca z Ostródy przez Poznań do Wrocławia.

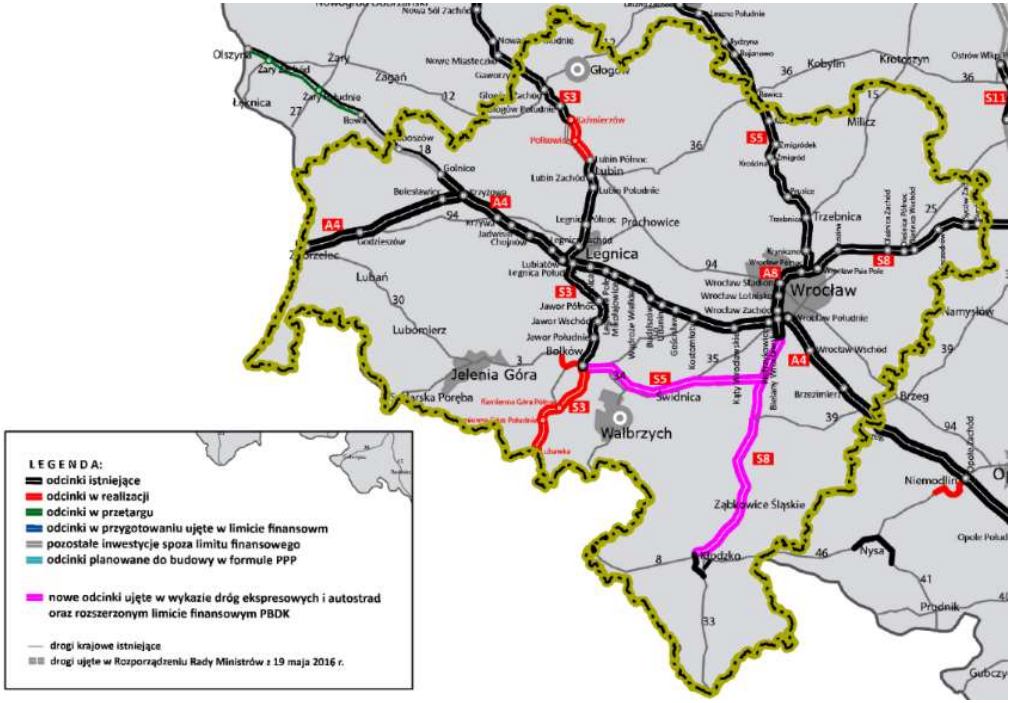
Znaczna część obszaru województwa dolnośląskiego znajduje się w strefie dobrej i bardzo dobrej dostępności czasowej do węzłów autostradowych i dróg ekspresowych, zapewniając możliwość dojazdu do nich w czasie do 30 min. Wkrótce poprawie ulegnie także układ połączeń z południową częścią województwa, z obszarem Ziemi Kłodzkiej oraz miejscowościami położonymi w okolicy Kotliny Jeleniogórskiej, z których obecnie dostępność do węzłów wynosić może do 60 min. W trakcie realizacji są bowiem odcinki dróg ekspresowych: S3 (Bolków do granicy państwa z Czechami), S5 (Sobótka (S8) – Bolków (S3)) oraz S8 (Wrocław – Kłodzko).

Korytarze sieci bazowej TEN-T na terenie UE

Źródło: https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

Docelowy układ dróg szybkiego ruchu w województwie dolnośląskim

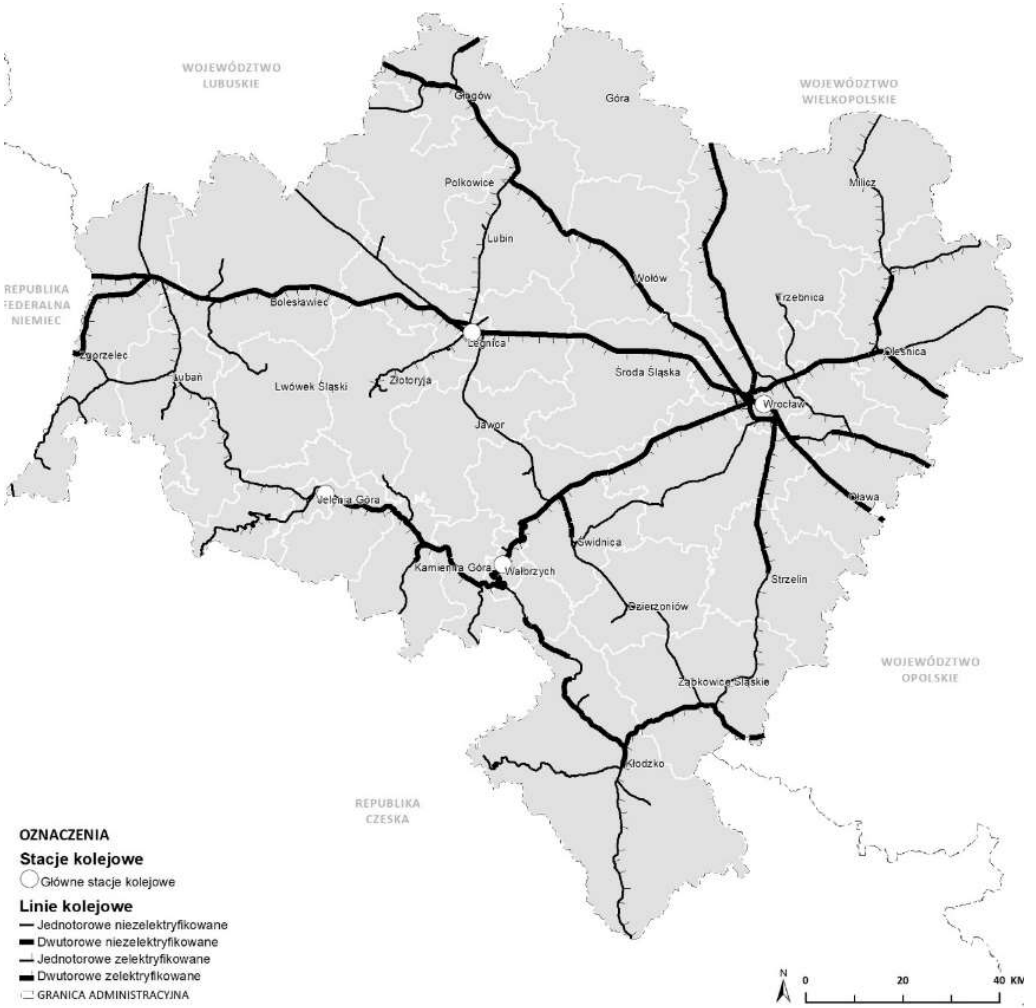

Źródło: https://www.gddkia.gov.pl

Transport kolejowy. Dolny Śląsk może pochwalić się dobrą dostępnością kolejową. Gęstość sieci kolejowej wynosi 8,6 km/100 km^2, co plasuje region na 2. miejscu w kraju. Na całość sieci składają się: magistrale międzynarodowe z sieci TEN-T (łączące region z Niemcami, Czechami, portami bałtyckimi i Ukrainą), połączenia o znaczeniu państwowym (łączące region ze wszystkimi województwami kraju) oraz pozostałe linie kolejowe, zapewniające właściwą dostępność kolei w regionie. Wszystkie podstawowe linie kolejowe w regionie zostały zelektryfikowane. Dostępne są również zelektryfikowane kolejowe przejścia graniczne do Niemiec (Węgliniec – Horka) i Czech (Międzylesie – Lichkov). Trwają prace nad udostępnieniem kolejnych 400 km linii obecnie nieużytkowanych.

W międzynarodowym ruchu pasażerskim, Dolny Śląsk posiada bezpośrednie połączenia kolejowe z Berlinem i Wiedniem. Pociągi docierają także do Czech i na granicę ukraińską (Przemyśl). Dostępne są również krajowe połączenia ekspresowe Pendolino do Warszawy, a także szereg pociągów do innych regionów: Białegostoku, Bydgoszczy, Gdańska, Katowic, Kielc, Krakowa, Lublina, Łodzi, Olsztyna, Opola, Poznania, Rzeszowa, Szczecina i Zielonej Góry. W ruchu regionalnym samorządowy przewoźnik Koleje Dolnośląskie dysponuje flotą nowoczesnych i klimatyzowanych pojazdów elektrycznych i spalinowych, kursujących z prędkościami dochodzącymi do 160 km/h i stanowiących dogodne połączenia pomiędzy centrami głównych miast regionu. Dla przewozów towarowych linie kolejowe stanowią podstawowe połączenia międzynarodowe i międzyregionalne umożliwiające ruch pociągów o naciskach osiowych 221 kN. Większość torów jest już dostosowana do nacisków co najmniej 196 kN.

Sieć czynnych linii kolejowych na Dolnym Śląsku

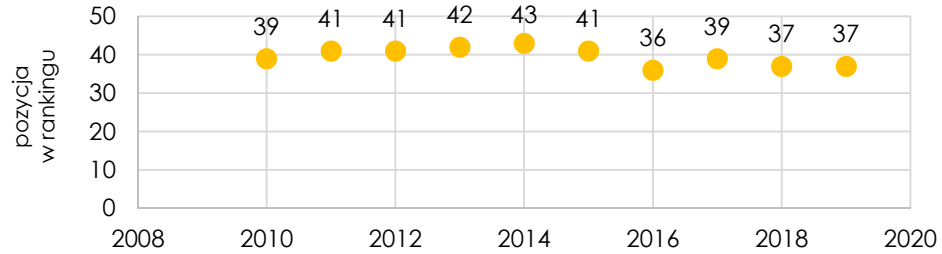
Źródło: Opracowanie własne IRT na podstawie Regulaminów Infrastruktury 2020/21 poszczególnych zarządców

Gospodarka

GLOBALNA KONKURENCYJNOŚĆ

Polska to największa gospodarka Europy Wschodniej, systematycznie pnąca się w górę w międzynarodowych rankingach dzięki swojej sytuacji makroekonomicznej, trwałemu wzrostowi gospodarczemu oraz jakości infrastruktury. To również naturalny kierunek wyboru dla międzynarodowych przedsiębiorstw z uwagi na wysokie kompetencje pracowników. Polska zajmuje 22. miejsce wśród 193 największych gospodarek świata. Na koniec 2019 roku wartość PKB w kraju w cenach bieżących wynosiła: 565,85 mld USD, inflacja roczna: + 2,3%, eksport: 264,5 mld USD, wielkość obrotów handlowych/saldo: eksport 235,8 mld euro, import 234 mld euro, saldo 1,8 mld euro, dług publiczny/PKB: 46,5%, a stopa bezrobocia: 5,2%. PKB osiągane na 1 mieszkańca w parytecie siły nabywczej klasyfikuje nasz kraj na 23. pozycji, a produktywność, mierzona PKB na 1 zatrudnionego, na 34. pozycji. W raporcie *EY's European Attractiveness Survey 2019*, Polska została uznana za szóstą najbardziej atrakcyjną destynację dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie i pierwszą w Europie Środkowo-Wschodniej. Globalny raport konkurencyjności, określający zdolności poszczególnych państw do zapewnienia długookresowego wzrostu gospodarczego, zgodnie ze wskaźnikiem konkurencyjności światowej *(Global Competitiveness Index GCI)*, zakwalifikował nasz kraj na 37. miejscu ze 140 analizowanych państw.

Pozycja Polski w rankingu Globalnej Konkurencyjności (GCI) [2010-2019]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozycja Polski w najważniejszych międzynarodowych rankingach

OBSZAR	NAZWA RANKINGU		2015 / 2016	2018 / 2019
			pozycja / liczba ocenianych państw	
SIŁA GOSPODARCZA	NAJWIĘKSZE GOSPODARKI ŚWIATA (PKB W BIEŻĄCYCH USD)	*WORLD LARGEST ECONOMIES (GDP IN CURRENT US$)*	25/193	22/193
	PKB W PARYTECIE SIŁY NABYWCZEJ	*GDP IN PURCHASING POWER PARITY*	24/192	23/192
	POPULACJA ŚWIATA	*WORLD POPULATION*	-	37/192
	PKB NA MIESZKAŃCA	*GDP PER CAPITA*	58/192	59/192
	PRODUKTYWNOŚĆ (PKB NA ZATRUDNIONEGO) W BIEŻĄCYCH USD)	*PRODUCTIVITY (GDP PER CAPITA (EMPLOYED) IN CURRENT US$)*		34/120
	STOPA BEZROBOCIA (W OECD)	*UNEMPLOYMENT RATE (IN OECD)*	23/36	8/36
	DŁUG BRUTTO RZĄDU (W % PKB)	*GOVERNMENT GROSS DEBT (IN % OF GDP)*	102/188	85/188
	BILANS STRUKTURALNY PAŃSTW (W % PKB)	*GOVERNMENT STRUCTURAL BALANCE (IN % OF GDP)*	88/192	60/192
OTOCZENIE BIZNESOWE	INDEKS GLOBALIZACJI	*GLOBALIZATION INDEX*	23/191	26/196
	ŁATWOŚĆ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	*EASE OF DOING BUSINESS*	32/189	33/190
	WSKAŹNIK WOLNOŚCI GOSPODARCZEJ	*INDEX OF ECONOMIC FREEDOM*	42/178	
	TABLICA WYNIKÓW KONKURENCYJNOŚCI ŚWIATA	*WORLD COMPETITIVENESS SCOREBOARD*	33/61	34/63
	WSKAŹNIK KONKURENCYJNOŚCI ŚWIATOWEJ	*GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX*	43/144	37/140
	JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY	*INFRASTRUCTURE QUALITY*	63/144	27/140
	INDEKS ROZWOJU ICT	*ICT DEVELOPMENT INDEX*	44/167	49/176
	GLOBALNY INDEKS INNOWACJI	*GLOBAL INNOVATION INDEX*	46/140	39/126

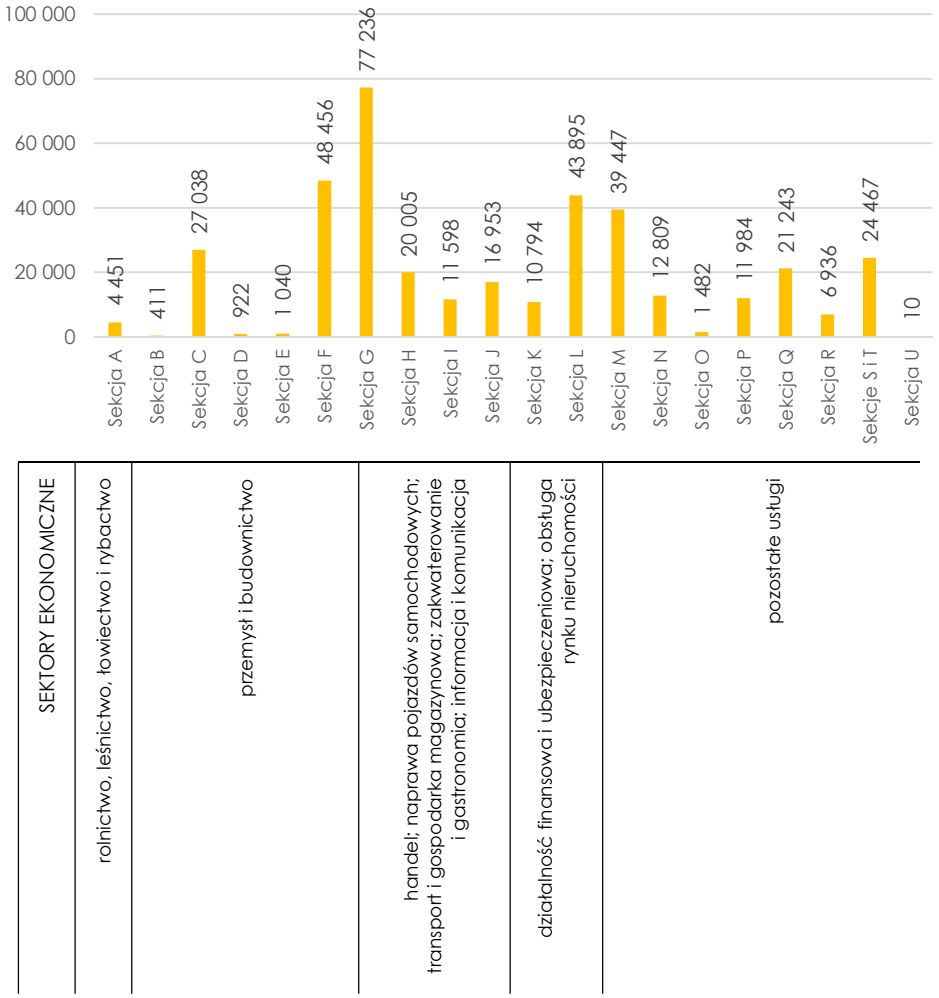
Źródło: Raport Konkurencyjności 2019, Eight International 2020.

GOSPODARKA DOLNEGO ŚLĄSKA

Korzystne położenie geograficzne, powiązania komunikacyjne z Europą Zachodnią, zasoby naturalne, dobrze wykształcone kadry, liczne tereny aktywności gospodarczej oraz dbałość o promocję regionu decydują o atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska i jego dynamicznym rozwoju. W regionie zarejestrowanych jest ponad 382,9 tysiąca podmiotów gospodarczych, czyli 8,5% przedsiębiorstw w kraju, co daje regionowi 5. miejsce wśród województw. Podobnie jak w kraju, na Dolnym Śląsku przeważają mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób (96,8%)[6]. Region znajduje się na 4. miejscu wśród województw pod względem liczby dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw.

Około 78,4% przedsiębiorstw na Dolnym Śląsku prowadzi działalność usługową, 20,4% związaną z przemysłem i budownictwem, a 1,2% z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, co jest strukturą zbliżoną do krajowej. Co piąte przedsiębiorstwo zarejestrowane na Dolnym Śląsku związane jest z handlem oraz naprawą pojazdów samochodowych (20,2% podmiotów w regionie), co ósme z budownictwem (12,7%), co dziewiąte prowadzi działalność w zakresie obsługi rynku nieruchomości (11,5%), a co dziesiąte działalność profesjonalną, naukową i techniczną (10,3%). Przedsiębiorstwa z wyżej wymienionych sekcji stanowią 54,6% przedsiębiorstw zarejestrowanych w regionie. Na Dolnym Śląsku wpisana jest do bazy REGON największa liczba podmiotów gospodarczych związanych z obsługą rynku nieruchomości w kraju (16,5% tego typu podmiotów w Polsce). Region zajmuje również 2. miejsce w kraju pod względem liczby przedsiębiorstw związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja D).

Podmioty gospodarcze wg sektorów ekonomicznych i sekcji PKD [2019]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

[6] Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowią 2,5% ogółu, średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób, 0,5%, a duże zatrudniające od 250 do 999 osób, 0,1% (296 podmiotów).

Na tle kraju Dolny Śląsk wyróżniają również przedsiębiorstwa związane z górnictwem rud metali, bowiem aż 29,7% z nich ma swoją siedzibę w naszym regionie (11 z 37 przedsiębiorstw w kraju). W tym miejscu wymienić należy również produkcję wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (z 12,5% udziałem w ogólnej liczbie tego typu przedsiębiorstw w kraju. Wysoki udział w rynku krajowym zajmują również przedsiębiorstwa związane z pomocą społeczną bez zakwaterowania – 13,0% oraz działalność związaną z zatrudnieniem (10,2%).

W strukturze sektorowej gospodarki na Dolnym Śląsku przeważa więc zróżnicowany branżowo przemysł oraz wyspecjalizowane usługi, w tym w zakresie informacji i komunikacji, finansowe, obsługi rynku nieruchomości i outsourcingowe. Przemysł generuje 32,5% uzyskiwanych przychodów ze sprzedaży, usługi 43,4%, a handel 24,1%. Najważniejszą rolę w gospodarce Dolnego Śląska odgrywa eksploatacja rud miedzi i srebra w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym. Prowadząca ją spółka KGHM „Polska Miedź" S.A. jest jednym ze światowych liderów w produkcji miedzi elektrolitycznej, srebra oraz renu. Również pod względem wydobycia węgla brunatnego województwo dolnośląskie plasuje się na wysokiej pozycji. Ilości surowca wydobywanego w kopalni „Turów" w gminie Bogatynia daje regionowi 3. miejsce w kraju. Dolny Śląsk to także potentat w wydobyciu kamieni drogowych i budowlanych, glin ogniotrwałych oraz kruszyw naturalnych. Dodatkowo około 95% wszystkich zasobów magmowych i metamorficznych w Polsce znajduje się na Dolnym Śląsku. Silnie rozwinięty jest tu sektor motoryzacyjny, elektromaszynowy i high-tech, reprezentowane m.in. przez takich inwestorów jak:

- motoryzacyjny – AAM, Autoliv Poland, Bosch, Bridgestone Diversified Products Poland, Daicel Safety Systems Europe, Dr. Schneider AutomotivePolska, DWS Draexlmaier Wyposażenie Wnętrz Samochodowych, Faurecia, GKN Driveline, HOERBIGER Polska, Industrie Maurizio Peruzzo Comfort, Metzeler Automotive Profile Systems Polska, NSK Steering System Europe, Pittsburgh Glass Works, Zakłady Samochodowe Jelcz, Ronal, Sanden Manufacturing Poland, TBMECA Polska, Toyota, Volkswagen, Volvo, Voss Automotive Polska, Wabco, Bombardier Transportation, Wagony Świdnica S.A. (Greenbrier Company S.A.),
- elektromaszynowy – ABB, Alstom, Archimedes, Bosch, Electrolux, Fabryka Aparatury Pomiarowej PAFAL, General Electric, KGHM Zanam, LG Electronics, Siemens, Whirlpool, Elektrolux – Świdnica (fabryka kuchenek), Żarów (fabryka zmywarek), Oława (fabryka pralek),
- high-tech – 3M Poland, Capgemini NearShore Center, IBM, LG, LG Electronics, Nokia Siemens Networks, Siemens, Signity, Toshiba, UNIT4 TETA.

Stolica regionu to także jeden z najważniejszych ośrodków rozwoju branży internetowej, usług IT i instytucji otoczenia biznesu, siedziba oddziału Google oraz takich firm jak: Amazon, cKinsey, Credit Suisse, Ernst Young, Geoban, HP, IBM, Irevna, KPIT Cummins, Mphasis, Nokia Siemens Network, QAD, TietoEnator, UPS, WIPRO i Volvo.

Sektor przemysłowy. Na Dolnym Śląsku działalność w zakresie przemysłu prowadzi ponad 29,8 tys. podmiotów gospodarczych (7,1% tego typu podmiotów w kraju). W 2019 roku produkcja sprzedana przemysłu ogółem w cenach bieżących w przedsiębiorstwach liczących powyżej 9 pracujących w regionie wynosiła 135 257,9 mln zł, co stanowiło 8,8% tej wartości w Polsce i dawało regionowi 4. pozycję w kraju. Na każdego dolnoślązaka przypadało więc ponad 48,4 tys. zł, co było wartością o 15% wyższą niż przeciętnie w kraju (42,0 tys. zł).

Dla dolnośląskich przedsiębiorstw przemysłowych 2019 rok był wyjątkowo korzystny pod względem wysokości nakładów inwestycyjnych. 7,3 tys. zł nakładów na ten cel w przeliczeniu na mieszkańca regionu było wynikiem bardzo wysokim zarówno w porównaniu do wartości przeciętnej w Polsce (3,1 tys. zł na mieszkańca), jak i drugiego pod tym względem województwa śląskiego (4,2 tys. zł na mieszkańca). Szczególnie istotne w obecnej sytuacji rozwoju technologii i zmieniających się dynamicznie warunków na rynkach globalnych są również ponoszone przez przedsiębiorstwa nakłady na działalność innowacyjną. W przeliczeniu na mieszkańca w 2019 roku na Dolnym Śląsku przedsiębiorstwa przemysłowe wykazały 748 zł wydatków na ten cel, co również było wartością wyższą niż przeciętnie w kraju (604 zł).

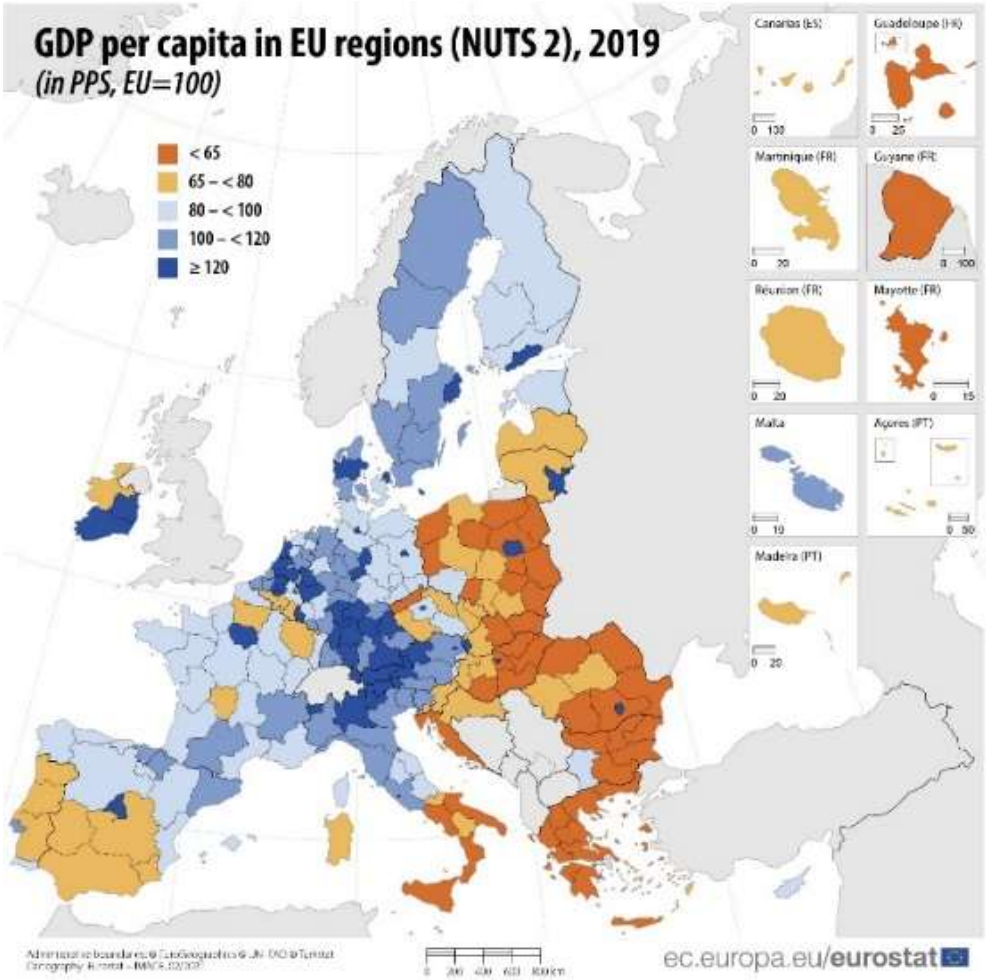
Sektor usługowy. Znaczącą rolę w kształtowaniu potencjału gospodarczego Dolnego Śląska odgrywa działalność usługowa, prowadzona przez ponad 298,9 tys. podmiotów gospodarczych w regionie (8,5% tego typu podmiotów w Polsce). Podobnie jak w kraju, na Dolnym Śląsku dominuje działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,3%). Na tle kraju, region wyróżnia się natomiast zdecydowanie wyższym niż przeciętnie udziałem podmiotów prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości. Stanowią one drugą najliczniejszą grupę podmiotów, podczas gdy w kraju jest to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, która w przypadku Dolnego Śląska znajduje się na trzecim miejscu.

Sektor rolnictwa. Działalność gospodarczą związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem na Dolnym Śląsku prowadzi 4,4 tys. podmiotów gospodarczych (6,3% tego typu podmiotów w kraju). Produkcja roślinna jest jedną z dominujących funkcji obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego. Przeważa uprawa zbóż podstawowych (60% ze znaczącym udziałem pszenicy) oraz rzepaku i rzepiku (16,0%). Istotny udział powierzchni upraw zajmuje również kukurydza na ziarno (8,2%). Pod względem wysokości uzyskiwanych plonów zbóż Dolny Śląsk niemal co roku znajduje się w krajowej czołówce. Zbiory zbóż w województwie dolnośląskim w 2019 roku stanowiły 8,3% zbiorów krajowych (5. miejsce wśród województw), w tym: rzepaku 13,6% (1. miejsce), buraków cukrowych 8,4% (4. miejsce) i ziemniaków 5,4% (8. miejsce). W 2019 roku uzyskane w województwie plony zboża z 1 ha wyniosły 44,6 dt z 1 ha powierzchni i dały regionowi 2. pozycję w kraju. Produkcja zwierzęca na Dolnym Śląsku od lat jest zdecydowanie słabiej rozwinięta niż przeciętnie w kraju, a region jest jednym z województw z najmniejszą liczbą pogłowia bydła. Niski poziom obsady inwentarza przekłada się na wysokość udziału w produkcji krajowej żywca rzeźnego (1,9% produkcji krajowej) oraz mleka (1,3% produkcji krajowej). W 2019 roku udział towarowej produkcji rolniczej w produkcji końcowej na Dolnym Śląsku wyniósł 89,1% przy średniej w kraju na poziomie 90,8%. Skup ziarna zbóż podstawowych łącznie z mieszankami zbożowymi stanowił 12,8% skupu ogólnokrajowego (1. miejsce w kraju), a udział skupu ziemniaków jadalnych w krajowym skupie tego surowca 11,9% (4. miejsce w kraju).

EKONOMIA

Regionalny Indeks Konkurencyjności *(Regional Competitiveness Index RCI)*, oceniający poprzez swoje 11 filarów czynniki konkurencyjności oraz mocne i słabe strony regionów Unii Europejskiej, plasuje Dolny Śląsk na 4. miejscu w Polsce. W regionie w 2019 roku wytworzono 8,3% produktu krajowego brutto (189 195 mln zł)[7], a jego wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie 65,2 tys. zł i klasyfikowała Dolny Śląsk na wysokim 2. miejscu w kraju (109,5% średniej krajowej, 49% średniej europejskiej (UE-27), 80% w standardzie siły nabywczej). Zgodnie ze wstępnymi szacunkami, na Dolnym Śląsku wytworzone zostało 8,3% krajowej wartości dodanej brutto, tj. 166,2 mln zł, co plasowało region na 4. miejscu w Polsce. Uzyskana wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wynosząca 57,3 tys. zł, podobnie jak w przypadku PKB, również klasyfikowała region w krajowej czołówce, na 2. miejscu wśród województw. Około 31,3% regionalnej wartości dodanej brutto (WDB) wypracowały podmioty przemysłowe, znaczący udział miały również podmioty prowadzące działalność w usługach[8] – 26,0% oraz pozostałe usługi – 25,0%[9]. Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości wypracowały 8,6% regionalnej WDB, związane z budownictwem – 7,6%, a z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 1,3%. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności w regionie była zbliżona do krajowej, jedynie udział przemysłu był wyższy niż przeciętnie w regionach w kraju (31,3% wobec 25,9% w kraju), a niższy usług (26,0% wobec 29,8% w kraju).

Produkt krajowy brutto per capita w regionach UE (NUTS 2) [2019]

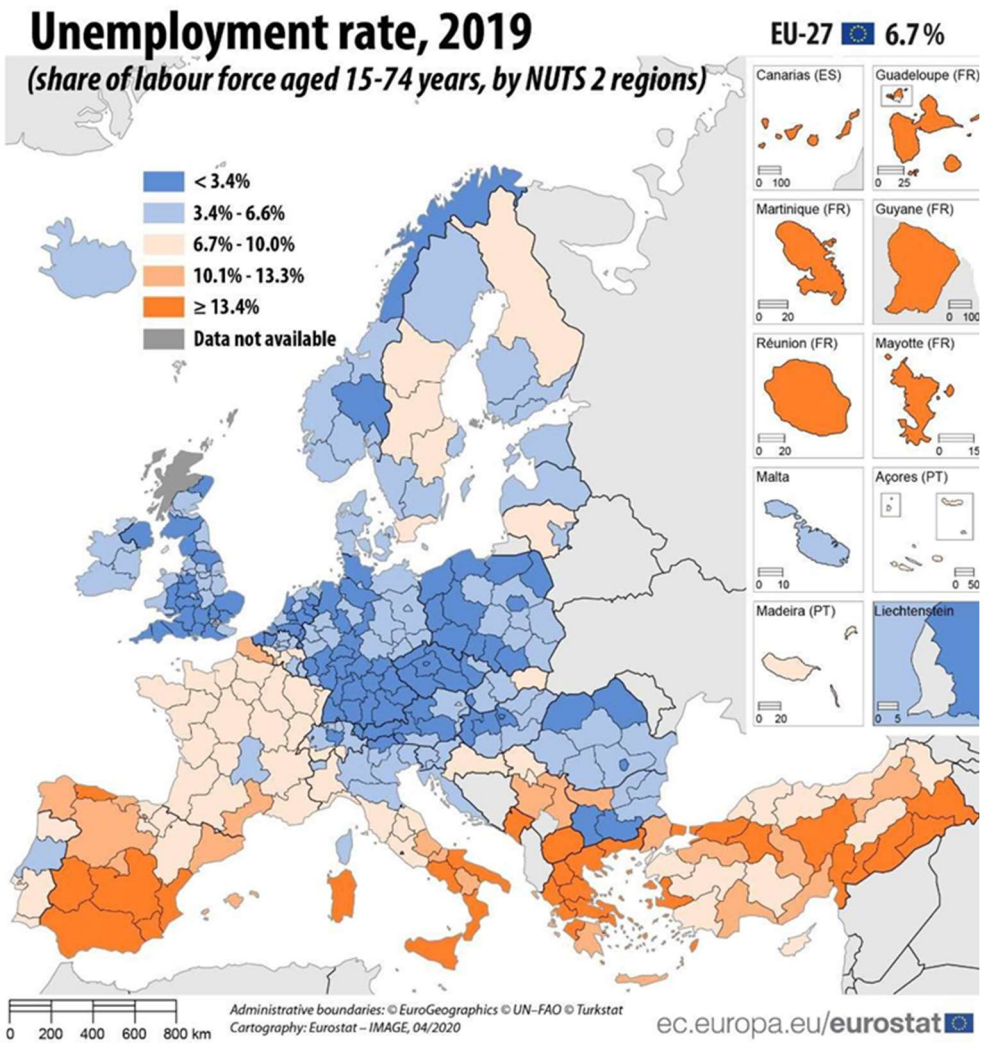
Źródło: www.ec.europa.eu/eurostat

[7] Szacunki wstępne za 2019 rok będą przedmiotem rewizji, zgodnie z polityką rewizji stosowaną w rachunkach narodowych i regionalnych. Dane ostateczne będą dostępne 10.2021 r.
[8] Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja.
[9] Dane 2018.

RYNEK PRACY

Dolny Śląsk jest piątym rynkiem pracy w kraju. Tworzy go blisko 875,3 tys. pracujących (7,5% pracujących w kraju). Wartość wskaźnika zatrudnienia w regionie kształtuje się na poziomie 74,6% i jest wyższa niż średnio w Polsce (73%) i Unii Europejskiej (73,8%). 77% osób pracuje w sektorze przedsiębiorstw prywatnych, co również jest wynikiem wyższym niż średnio wśród polskich regionów (74%). Największą liczbę pracujących w regionie skupia Wrocław (33%) wraz z powiatem wrocławskim (6,3%), a trzecim co do wielkości rynkiem pracy w regionie jest powiat świdnicki (4,7%). W 2019 roku saldo liczby nowych i zlikwidowanych miejsc pracy w województwie dolnośląskim wynosiło 29 tys. miejsc (51,5 tys. nowych w stosunku do 22,5 tys. zlikwidowanych), a dolnośląski rynek skupiał blisko 8% nowych miejsc pracy w Polsce. Pracujący na Dolnym Śląsku w największym stopniu związani są z działalnością zaliczaną wg PKD 2007 do pozostałych usług (31,5%) oraz przemysłem i budownictwem (30,3%). Odsetek pracujących w poszczególnych grupach sekcji PKD 2007 jest zbliżony do struktury w kraju, z wyjątkiem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, gdzie przeciętnie w kraju zatrudnionych jest 15,0% pracujących, a na Dolnym Śląsku jest to jedynie 7,5%. Stopa bezrobocia w 2019 roku wynosiła 3,3%, co było wynikiem niższym niż w regionach UE (6,7%), zaliczając region do 66 z 239, w których kształtowało się ono na poziomie niższym niż 3,4%. Pracownicy na Dolnym Śląsku mogą liczyć na przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynoszące około 5,0 tys. zł brutto (2. miejsce w kraju), a najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w regionie osiągają pracownicy zatrudnieni w działalności związanej z informacją i komunikacją (8,4 tys. zł). W porównaniu z resztą kraju in plus wyróżniają się wynagrodzenia osiągane w przemyśle i przetwórstwie przemysłowym, wyższe odpowiednio o 12% i 9% od średniej krajowej.

Wskaźnik stopy bezrobocia w regionach UE (%) [2019].

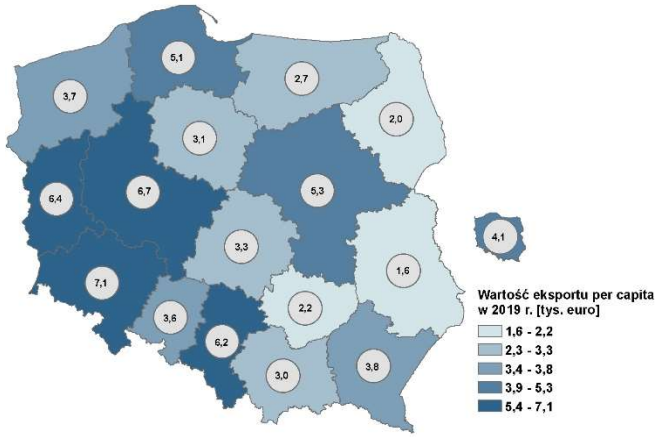

Źródło: www.ec.europa.eu (Bezrobocie w regionach UE – Eurostat 69/2020 - 24 kwietnia 2020).

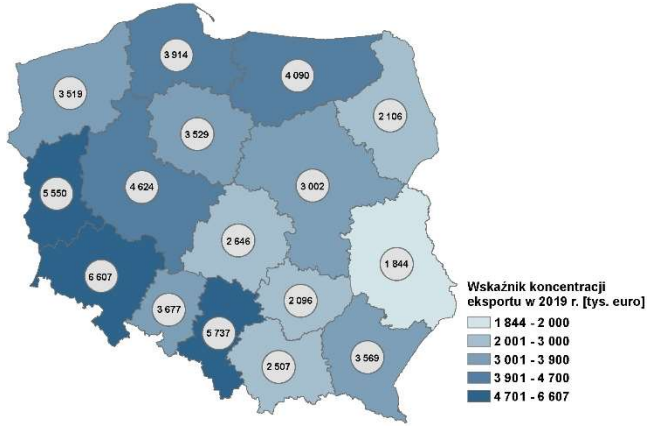
HANDEL ZAGRANICZNY I BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Eksport towarów i usług stanowi ważny element wzrostu gospodarczego Dolnego Śląska. W województwie działalność gospodarczą prowadzi 6,7% przedsiębiorstw eksportujących w kraju (ponad 3,1 tys. podmiotów). Wartość eksportu w 2019 roku wyniosła 20,7 mld euro, co klasyfikowało region do czołówki liderów eksportowych w kraju, z udziałem na poziomie 8,8%. Województwo dolnośląskie było jedynym, w którym w porównaniu do 2018 roku odnotowano wzrost wartości wskaźnika kontrybucji, czyli udziału województwa w generowaniu ogółu eksportu dla kraju, a wzrost eksportu, wynoszący około 2,3 mld euro (12,8%), był tu najwyższy ze wszystkich regionów. Notuje się tu najwyższy wśród województw wskaźnik koncentracji eksportu, informujący o wartości eksportu przypadającej na jedną eksportującą firmę, na poziomie 6,6 mln euro. W 2019 roku na Dolnym Śląsku osiągnięta została również najwyższa średnia wartość eksportu na 1 mieszkańca wśród regionów w Polsce – 7,1 tys. euro, czyli 172,6% średniej w kraju wynoszącej 4,1 tys. euro. Stopień otwartości gospodarki na współpracę i wymianę handlową z zagranicą, mierzony wartością eksportu w relacji do wartości sprzedanej przemysłu, wynoszący 65,6%, plasuje region na 2. miejscu w kraju. Jako główne kierunki eksportu Dolnego Śląska wymienić należy kraje Unii Europejskiej: Niemcy, Czechy, Francję i Wielką Brytanię oraz Chiny. Ważną rolę w eksporcie odgrywa przemysł wydobywczy. Za granicę trafia ok. 80% polskiej miedzi oraz około 75% metali szlachetnych i kamieni oraz wyrobów z ich wykorzystaniem. Województwo jest również eksporterem maszyn i urządzeń mechanicznych, kotłów, chłodziarek. Odbiorcy zagraniczni stanowią również 66% klientów firm sektora informatycznego.

Wartość eksportu na 1 mieszkańca wg województw (tys. euro) [2019]

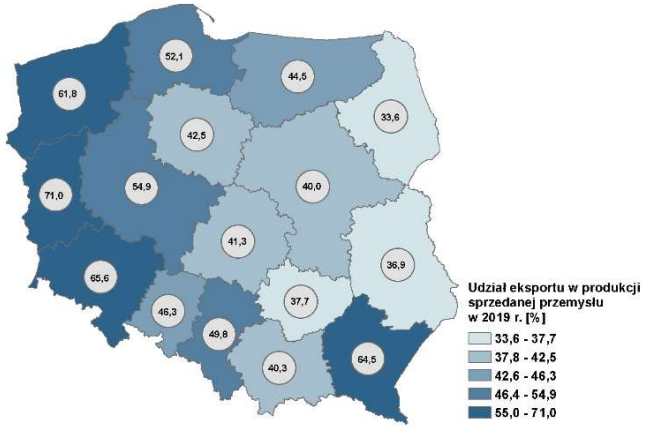
Wskaźnik koncentracji eksportu wg województw (tys. euro) [2019]

Źródło: opracowanie własne IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

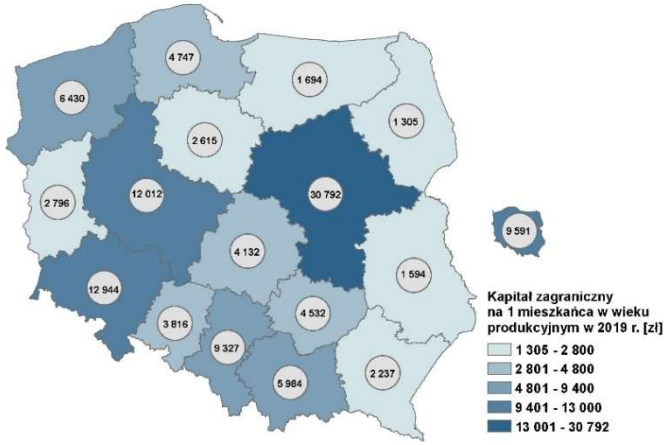
Dolny Śląsk jest trzecim regionem w Polsce, po Mazowszu i Śląsku, najchętniej wybieranym przez inwestorów zagranicznych. Działalność gospodarczą prowadzi tu ponad 2,1 tys. podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego, czyli 8,7% tego typu przedsiębiorstw w Polsce, w tym 11% dużych przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 250 osób). Blisko 65% z nich jako siedzibę wybrało Wrocław lub jego sąsiedztwo – powiat wrocławski[10]. Znacząca ich liczba zarejestrowana jest również w powiecie świdnickim, bolesławieckim oraz mieście Legnica. Inwestorzy zagraniczni ulokowali na Dolnym Śląsku 10,2% kapitału zainwestowanego w Polsce, czyli 22 433,6 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca jego wartość na poziomie 12,9 tys. zł jest wyższa niż średnio w kraju (9,5 tys. zł) i plasuje region na 2. miejscu, po województwie mazowieckim (30,7 tys. zł). Wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku zwiększają się z roku na rok, a ich wzrost w porównaniu do 2015 roku, na poziomie 195%, był największym wzrostem wśród regionów w kraju, zarówno w ujęciu procentowym jak i bezwzględnym. W 2019 roku osiągnęły one poziom 16 133,9 mln zł z udziałem 16,5% w kraju, klasyfikujący region na 2. miejscu, po województwie mazowieckim (35 881,1 mln zł). Pozyskiwanie nowych inwestycji zagranicznych oraz wspieranie eksportu dużych, jak i mniejszych przedsiębiorstw jest kluczowym zadaniem dla województwa. Rozwój działalności zagranicznej przynosi liczne profity nie tylko dla zaangażowanych stron, ale również dla całego regionu. Intensyfikacja handlu zagranicznego przekłada się na wzrost sprzedaży w przedsiębiorstwach, co pozwala na zwiększenie zatrudnienia, postęp technologiczny oraz zwiększenie przychodów w budżecie województwa. Aspekty te wpływają bezpośrednio na rozwój Dolnego Śląska oraz poprawę społeczno-gospodarczej sytuacji regionu, w tym na sytuację na rynku pracy.

Udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu (%) [2019]

Źródło: opracowanie własne IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (zł) [2019]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

[10] W powiecie wrocławskim ulokowana została najwyższa wartość kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym na Dolnym Śląsku − 71,5 tys. zł, czyli ponad 5,5 krotnie więcej niż średnio w regionie i 7,5 krotnie więcej niż przeciętnie w kraju.

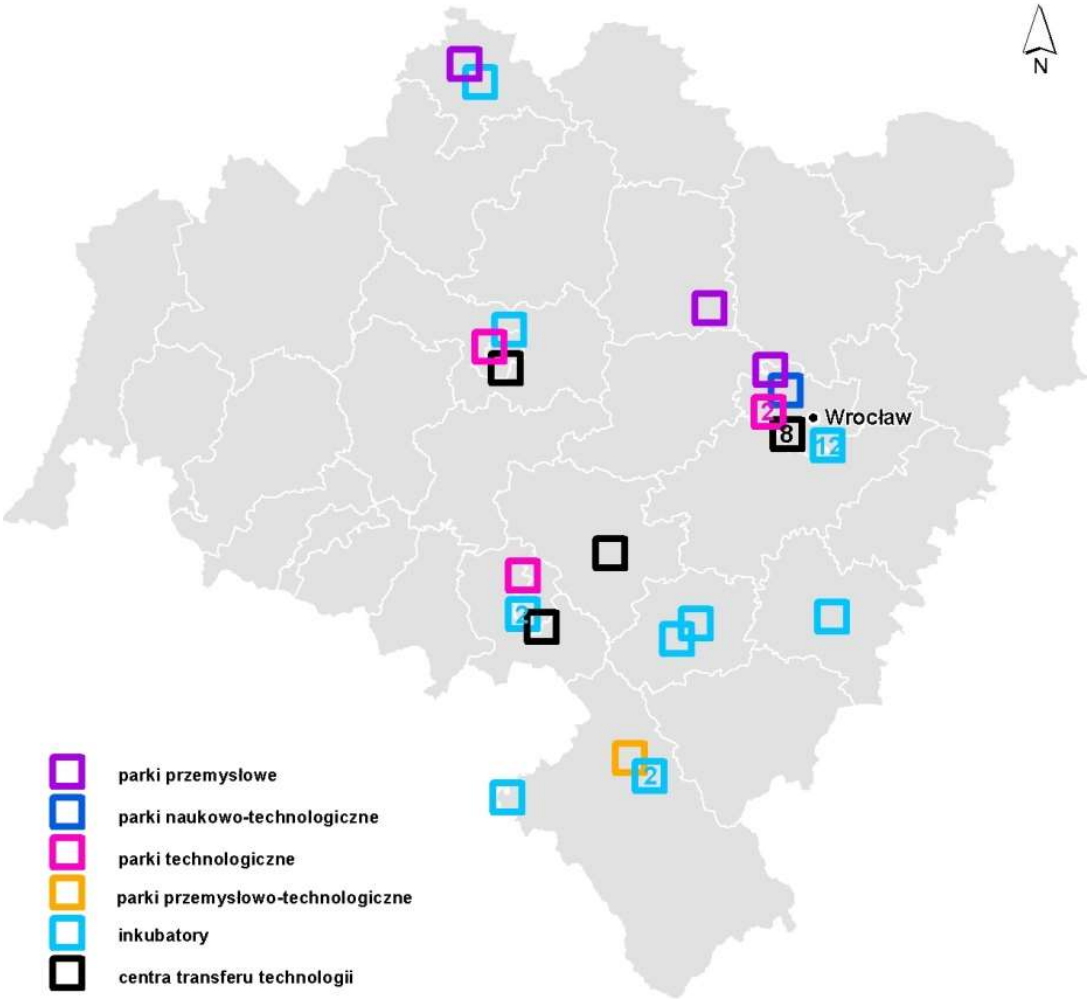

Wsparcie współpracy gospodarczej

INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi kilkadziesiąt instytucji i firm otoczenia biznesu, zapewniających wsparcie dla przedsiębiorców m.in. w zakresie: tworzenia, prowadzenia i rozwoju firmy, szkoleń, doradztwa, wdrażania projektów opartych na nowoczesnych technologiach, usług B+R. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw, do których zalicza się: parki technologiczne, naukowe i naukowo-technologiczne, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości. Oprócz instytucji proinwestycyjnych i proinnowacyjnych ważną rolę odgrywają również fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, oferujące przedsiębiorcom usługi finansowe na korzystniejszych warunkach niż instytucje komercyjne. Wsparcie w postaci szkoleń, doradztwa i organizacji różnego typu przedsięwzięć, jak: prowadzenie wspólnych negocjacji i postępowań zakupowych, udział w targach branżowych, organizacja wspólnych działań promocyjnych, zapewniają przedsiębiorcom agencje rozwoju, izby gospodarcze, samorządy przedsiębiorców oraz ośrodki szkoleniowo-doradcze. Wśród instytucji okołobiznesowych na Dolnym Śląsku wymienić należy:

Instytucje otoczenia biznesu wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku [2020]

Źródło: opracowanie własne IRT.

Parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowo-technologiczne:

- Data Techno Park, Sp. z o.o. (www.dtpark.pl),
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. (www.dpin.pl),
- Dolnośląski Park Technologiczny „T-Park" (www.darr.pl/pl/park-technologiczny-t-park),
- Legnicki Park Technologiczny LETIA S.A. (www.letia.pl),
- ChemiPark Technologiczny Sp. z o.o. (www.chemipark.pl),
- Wrocławski Park Technologiczny (www.technologpark.pl),
- Wrocławski Park Przemysłowy (www.wpp.wroc.pl),
- Park Przemysłowy Bukowice (www.bukowiceip.com),
- Noworudzki Park Przemysłowo-Technologiczny (www.agroreg.com.pl),
- Głogowski Park Przemysłowy Sp. z o.o.

Izby gospodarcze:

- Dolnośląska Izba Gospodarcza (www.dig.wroc.pl),
- Dolnośląska Izba Rzemieślnicza (www.izba.wroc.pl/dir2019),
- Dolnośląska Izba Turystyki (www.dit.wroc.pl),
- Zachodnia Izba Gospodarcza - Pracodawcy i Przedsiębiorcy (www.zig.pl),
- Wrocławska Izba Gospodarcza (www.wig.wroc.pl),
- Polsko – Niemiecka Izba Przemysłowo – Handlowa AHK Polska (www.ahk.pl),
- Brytyjsko- Polska Izba Handlowa (www.bpcc.org.pl),
- Amerykańska Izba Handlowa w Polsce (www.amcham.pl),
- Polsko-Czeska Izba Gospodarcza (www.pcig.eu),
- Izba Gospodarcza Europy Środkowej (www.iges.pl),
- Izba Przemysłowo-Handlowa (www.bmb.pl/iphl),
- Sudecka Izba Przemysłowo - Handlowa w Świdnicy (www.siph.pl).

Agencje Rozwoju Regionalnego:

- Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. (www.agroreg.com.pl),
- ARR „ARLEG" S.A. Siedziba w Legnicy (www.arleg.eu),
- Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.darr.pl),
- Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o. (www.dawg.pl),
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.karr.pl),
- Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej S.A. (www.araw.pl),
- Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A (www.warr.pl),
- Agencja Rozwoju Innowacji (www.aridotacje.pl).

Centra Transferu Technologii:

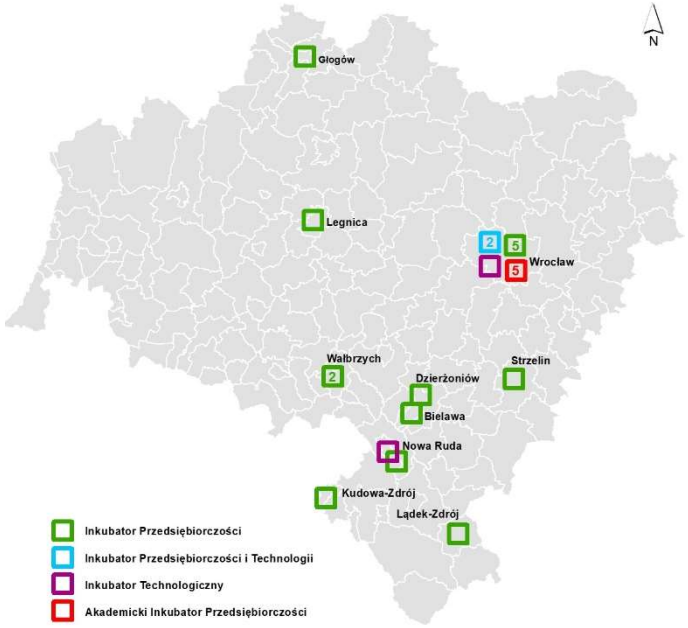
- Wrocławskie Centrum Transferu Technologii (WCTT) Politechnika Wrocławska (www.wctt.pwr.edu.pl),
- Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Uniwersytetu Wrocławskiego sp. z o.o. (www.uni.wroc.pl/transfer-innowacji/ciitw-uwr-sp-z-o-o/),
- Centrum Innowacji i Transferu Technologii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (www.citt.umed.wroc.pl),
- Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Ośrodek Współpracy Nauki z Gospodarką Politechnika Wrocławska (www.biznes.pwr.edu.pl),
- Fundacja Badań Rozwoju i Innowacji (www.fbri.pl),
- Centrum Transferu Technologii Intech Sp. z o.o. (www.ctt-intech.pl),
- Wrocławska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych we Wrocławiu, w Legnicy (www.not.pl),
- Wałbrzyska Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT (www.not.walbrzych.pl),
- Naczelna Organizacja Techniczna, Świdnicka Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych (www.not-swidnica.pl),
- Wrocławskie Centrum Badań EIT+Sp.z o.o. (www.nowa.eitplus.pl).

Instytucje finansowe (fundusze poręczeniowe, gwarancyjne i pożyczkowe):

- Dolnośląski Fundusz Gospodarczy, Sp. z o.o. (www.dfg.pl),
- Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. (www.agroreg.com.pl),
- Dolnośląski Fundusz Rozwoju Sp. z o. o. (www.dfr.org.pl),
- Fundusz Regionu Wałbrzyskiego (www.frw.pl),
- Agencja Leasingu i Finansów S.A. (www.alif.pl),
- Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych (www.ssig.pl),
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.karr.pl),
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. (www.dpin.pl),
- Fundacja Wałbrzych 2000 (www.walbrzych2000.pl),
- Fundusz Poręczeń Kredytowych w Jeleniej Górze (www.fpkjg.pl).

Inkubatory przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku zlokalizowane w większości w stolicy regionu – mieście Wrocław, skupiającym wszystkie typy inkubatorów, w tym akademickie, co jest ściśle skorelowane z funkcjonowaniem największych uczelni wyższych. Pozostałe inkubatory zlokalizowane są głównie w większych ośrodkach osadniczych (tj. Głogów, Legnica, Wałbrzych) oraz mniejszych miejscowościach w południowej części regionu. Działalność tych instytucji obejmuje głównie wynajem przestrzeni biurowej, stref co-workingu, sal konferencyjnych i szkoleniowych oraz usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe, po preferencyjnych cenach.

Inkubatory przedsiębiorczości, technologiczne i akademickie na Dolnym Śląsku [2020]

Źródło: opracowanie własne IRT.

Inkubatory Przedsiębiorczości:
- Dolnośląski Inkubator Art.-Przedsiębiorczości (Bielawa) (www.artinkubator.bielawa.pl),
- Dzierżoniowskie Centrum Biznesu (Dzierżoniów) (www.dzierzoniow.pl/page/lokale-dla-przedsiebiorcow),
- Biuro ARR „ARLEG" S.A. w Głogowie (Głogów) (www.arleg.eu),
- Inkubator przedsiębiorczości Lądek-Zdrój (Lądek-Zdrój) (www.inkubator-ladek.pl),
- ARLEG Inkubator Przedsiębiorczości (Legnica) (www.arleg.eu),
- Noworudzki Inkubator Przedsiębiorczości (Nowa Ruda) (www.agroreg.com.pl),
- Strzeliński Gminny Inkubator Przedsiębiorczości (Strzelin) (www.strzelin.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=247&strona=1&sub=43),
- Sudecki Inkubator Przedsiębiorczości (Wałbrzych) (www.inkubatorsudecki.pl),
- Wałbrzyski Inkubator Przedsiębiorczości (Wałbrzych) (www.facebook.com/walbrzyskiinkubatorprzedsiebiorczosci),
- Inkubator Przedsiębiorczości DAWG (Wrocław) (www.dawg.pl/pl/page/232/INKUBATOR-PRZEDSIEBIORCZOSCI-DAWG),
- Inkubator Centrum Wspierania Przedsiębiorczości (Wrocław) (www.cwp.wroclaw.pl),
- Centrum Przedsiębiorczości Wrocław (Wrocław) (www.twojstartup.pl/oddzialy/wroclaw/),
- Concordia Design HUB (Wrocław) (www.hub.concordiadesign.pl),
- Biuro Rachunkowe 24 (Wrocław) (www.cylex-polska.pl/reviews/viewcompanywebsite.aspx?firmaName=wirtualne+biuro+wroc%c5%82aw&companyId=13427382);
- Zdrojowy Inkubator Przedsiębiorczości (Kudowa-Zdrój) (http://zdrojowyinkubator.pl/)

Inkubatory Przedsiębiorczości i Technologiczne:
- Integracyjny Inkubator Przedsiębiorczości (Wrocław) (https://www.technologpark.pl/integracyjny-inkubator-przedsiebiorczosci/),
- Dolnośląski Inkubator Technologiczny wraz z Centrum Innowacji (Wrocław) (www.dawg.pl/pl/page/52/INKUBATOR-TECHNOLOGICZNY-wraz-z-CENTRUM-INNOWACJI-DAWG);

Inkubatory Technologiczne:
- Technoinkubator Nowa Ruda (Nowa Ruda) (www.nowaruda.agroreg.com.pl),
- Inkubator Technologiczny Dolnośląski Park Innowacji i Nauki (Wrocław) (www.dpin.pl);

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości:
- inQUBE Uniwersytecki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu (Wrocław) (www.inqube.pl),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu (Wrocław) (www.upwr.edu.pl/wspolpraca/akademicki-inkubator-przedsiebiorczosci),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Politechnice Wrocławskiej (Wrocław) (www.inkubator.pwr.wroc.pl),
- Dolnośląski Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wrocławskim Parku Technologicznym (DAIP) (Wrocław) (www.technologpark.pl/daip/),
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej (Wrocław) (aip.wsb.net.pl).

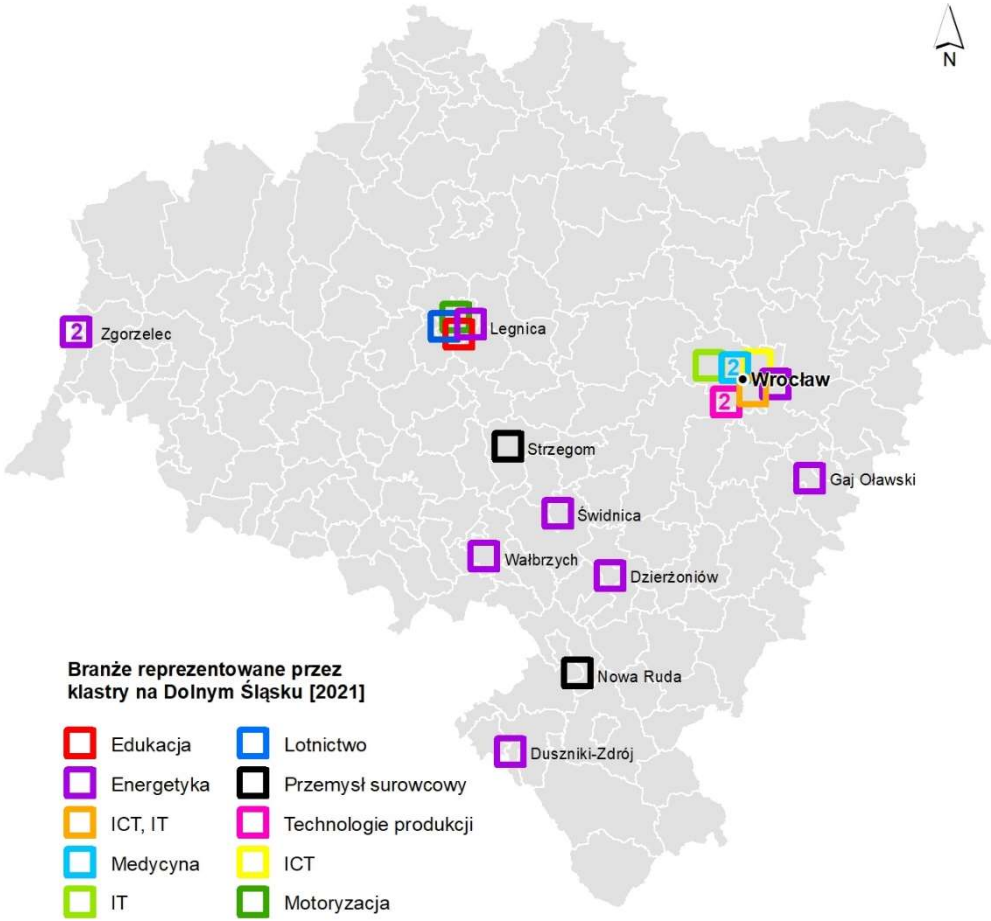
KLASTRY

Klastry to jeden z kluczowych elementów innowacyjnego ekosystemu gospodarczego i istotne narzędzie wzmacniania konkurencyjności regionu. Tworzą one geograficzne skupisko wyspecjalizowanych podmiotów połączonych intensywnymi interakcjami, działającymi w pokrewnych lub komplementarnych branżach, jednocześnie współdziałających i konkurujących ze sobą, w tym w szczególności: przedsiębiorstw, organizacji badawczych, instytucji otoczenia biznesu, podmiotów publicznych. Na Dolnym Śląsku funkcjonuje 12 aktywnie działających klastrów, w tym jeden posiadający status Krajowego Klastra Kluczowego (KKK), czyli o istotnym znaczeniu dla gospodarki kraju i wysokiej konkurencyjności międzynarodowej. Jest to Klaster Nutribiomed, działający przy Wrocławskim Parku Technologicznym. Klastry wspierające inwestorów i przedsiębiorców na Dolnym Śląsku:

- Ogólnopolski Klaster „E-zdrowie" (Wrocław)
- IT Corner (Wrocław)
- Wspólnota Wiedzy i Innowacji w Zakresie Technik Informacyjnych i Komunikacyjnych (KLASTER ICT) (Wrocław)
- Klaster Nutribiomed (Wrocław)
- Dolnośląski Klaster Uzdrowiskowy (Wrocław)
- Dolnośląski Klaster Cyberbezpieczeństwa (Wrocław)
- Stowarzyszenie Klaster Innowacyjnych Technologii w Wytwarzaniu (Cinomatech) (Wrocław)
- Klaster motoryzacyjny (Legnica)
- Dolnośląski Klaster Edukacyjny (Legnica)
- Dolnośląski Klaster Lotniczy (Legnica)
- Klaster "Wałbrzyskie Surowce" (Nowa Ruda)
- Klaster Kamieniarski (Strzegom)

Na Dolnym Śląsku aktywnie funkcjonuje również 8 klastrów energetycznych.

Branże reprezentowane przez klastry na Dolnym Śląsku [2021]

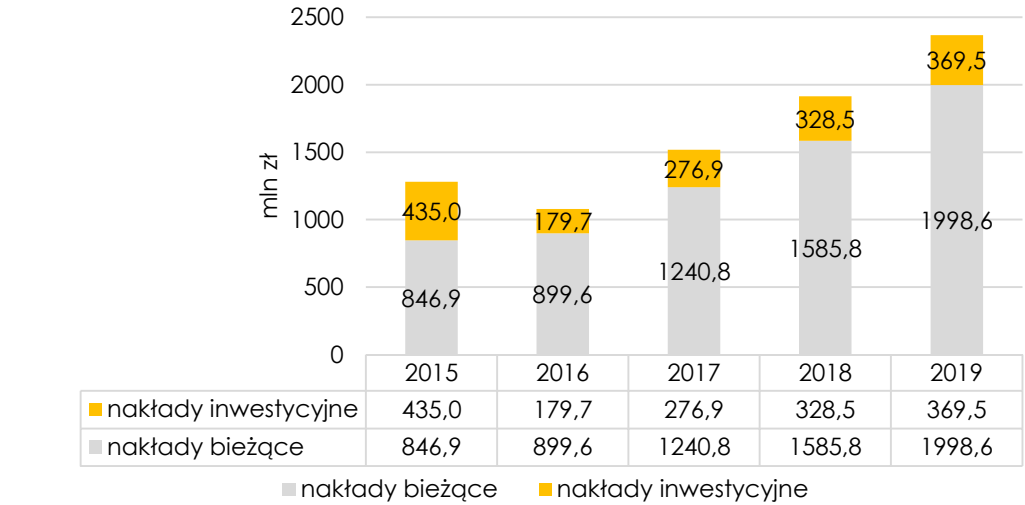

Źródło: opracowanie własne IRT.

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA I ROZWOJOWA

W województwie dolnośląskim funkcjonuje około 500 jednostek aktywnych badawczo, czyli prowadzących działalność B+R lub zlecających innym podmiotom wykonywanie pracy związanej z tą działalnością, a 451 z nich działa w sektorze przedsiębiorstw. Na 100 tys. ludności przypada więc 17 tego typu podmiotów (2. miejsce w kraju) oraz 128,7 na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (9. miejsce w kraju). Liczba pracujących w działalności badawczo-rozwojowej na Dolnym Śląsku stale wzrasta. W 2019 roku lokowała ona województwo na 3. miejscu w kraju. Udział osób pracujących w B+R w liczbie osób pracujących ogółem wynosił 1,44% (przy wartości dla Polski 1,13%), co również plasowało Dolny Śląsk na 3. miejscu w kraju. W 2019 roku nakłady wewnętrzne ogółem na badania i rozwój w regionie wyniosły 2,3 mld zł, co dało regionowi 4. miejsce wśród województw, z udziałem w kraju w wysokości 7,8%. Dolnośląski sektor przedsiębiorstw w 2019 roku, pod względem poniesionych nakładów na działalność B+R, na poziomie 1,4 mld zł (63,0% udziału w nakładach na B+R ogółem w województwie) ulokował się na 5. pozycji w kraju. Na 1 pracującego w sektorze badawczo-rozwojowym na Dolnym Śląsku przypadało 130,9 tys. zł nakładów wewnętrznych na B+R. W tym samym roku nakłady wewnętrzne w sektorze badawczo-rozwojowym w przeliczeniu na 1 mieszkańca Dolnego Śląska wyniosły 816,6 zł, przy wartości krajowej na poziomie 788,9 zł, a kwota ta dała regionowi 4. pozycję w kraju. Najwyższe wartości nakładów wewnętrznych na B+R na Dolnym Śląsku poniesione zostały w następujących dziedzinach nauki: inżynieryjnych i technicznych (61,1%), przyrodniczych (17,1%), rolniczych i weterynaryjnych (3,9%).

Nakłady wewnętrzne na B+R ogółem na Dolnym Śląsku [2015-2019].

	2015	2016	2017	2018	2019
nakłady inwestycyjne	435,0	179,7	276,9	328,5	369,5
nakłady bieżące	846,9	899,6	1240,8	1585,8	1998,6

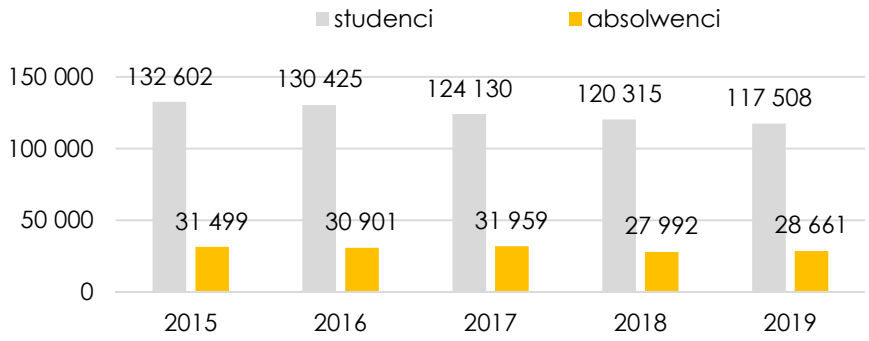
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (UPRP) w 2019 roku z województwa dolnośląskiego zgłoszonych zostało 366 wynalazków (9,4% wynalazków zgłoszonych ogółem w kraju, 3. miejsce wśród województw). Również liczba zgłoszeń wynalazków w UPRP na 1 mln mieszkańców na poziomie 12,6,2, uplasowała Dolny Śląsk na 3. miejscu w Polsce, przewyższając średnią krajową (101,3). Pod względem patentów udzielonych przez UPRP w 2019 roku region z liczbą 252 znalazł się na 4. miejscu w kraju (8,6% ogółu patentów udzielonych w kraju), a wskaźnik udzielonych patentów na 1 mln mieszkańców, wynoszący 86,9, ulokował region na 5. miejscu w Polsce. W UPRP z Dolnego Śląska zgłoszono również 49 wzorów użytkowych (5,7% ogółu tego typu zgłoszeń w kraju) oraz udzielono 31 praw ochronnych (5,1% udzielonych praw ochronnych w kraju).

SZKOLNICTWO WYŻSZE

Na Dolnym Śląsku działalność prowadzą 33 uczelnie wyższe oraz 12 oddziałów zamiejscowych uczelni wyższych, co plasuje region na 4. miejscu w kraju. W rankingu uczelni wyższych w 2020 roku[11] Politechnika Wrocławska zajęła 6. miejsce w Polsce, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu 12. miejsce, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 25. miejsce, a Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu 45. miejsce. Kadra akademicka w regionie obejmuje około 8,47 tys. osób (9,1% nauczycieli akademickich w kraju), w tym ponad 1,79 tys. profesorów (8,3%) oraz 3,7 tys. adiunktów (12,8%) oraz ponad 1 tys. asystentów (10,4%). Dolny Śląsk znajduje się w czołówce województw pod względem liczby studentów. W 2019 roku na dolnośląskich uczelniach kształciło się 117,5 tys. osób, czyli 9,8% ogółu studiujących w kraju. Większą liczbą studentów mogły pochwalić się jedynie województwa: mazowieckie (244,9 tys. osób) i małopolskie (145,2 tys. osób).

Studenci i absolwenci dolnośląskich uczelni wyższych (os.) [2015-2019]

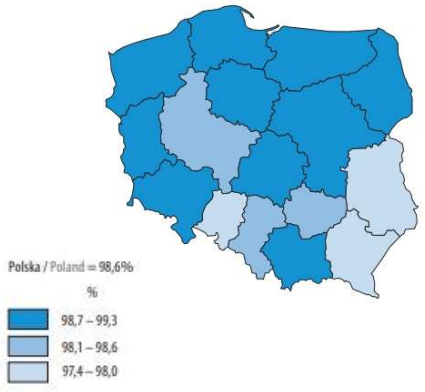
Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

[11] ranking.perspektywy.pl/2020/ranking/ranking-uczelni-akademickich

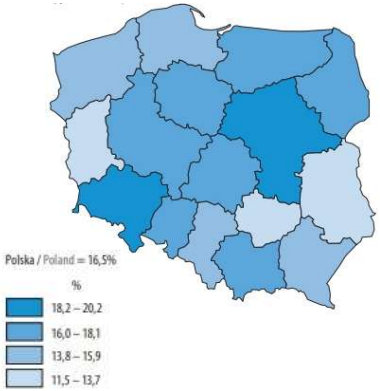
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Wymiana informacji za pośrednictwem Internetu, niweluje wszelkie bariery komunikacyjne w skali globalnej i wytycza nowe kierunki działania w każdej dziedzinie życia. Dolny Śląsk znajduje się w grupie województw z najwyższym odsetkiem przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu i wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu. W regionie notuje się najwyższy wśród województw udział przedsiębiorstw stosujących wybrane środki bezpieczeństwa ICT. W związku ze stale rosnącymi potrzebami przedsiębiorstw, w tym związanymi z możliwe najlepszym kontaktem z otoczeniem, istotny jest odsetek zamówień otrzymywanych przez sieci komputerowe, który w 2019 roku w województwie dolnośląskim wyniósł 18,9% i był wyższy od średniej krajowej (16,5%). Na Dolnym Śląsku notuje się również najwyższy odsetek jednostek administracji publicznej, które wdrożyły system zarządzania jakością ISO.

Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu [2020]

Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe [2019]

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

WSPARCIE INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH I EKSPORTERÓW

Centrum Obsługi Inwestora (COI) to jednostka informacyjna działająca w ramach ogólnopolskiej sieci regionalnych Centrów Obsługi Inwestora – partnerów Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH), odgrywająca kluczową rolę we wspieraniu inwestorów zagranicznych. COI na Dolnym Śląsku prowadzone jest przez certyfikowanego partnera PAIH – Dolnośląską Agencję Współpracy Gospodarczej sp. z o.o. (DAWG). Agencja jest spółką ze 100% udziałem Samorządu Województwa Dolnośląskiego, działającą na rzecz i w imieniu Samorządu. Stanowi miejsce pierwszego kontaktu z podmiotami zagranicznymi zainteresowanymi inwestowaniem w województwie dolnośląskim. Głównym celem działania COI jest zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów na poziomie województwa i dostarczenie zainteresowanym inwestorom zagranicznym informacji o regionie. Centrum współpracuje z PAIH przy obsłudze projektów inwestycyjnych oraz prowadzi obsługę inwestorów zgłaszających się do niego bezpośrednio. Dodatkowo COI jest inicjatorem kontaktów pomiędzy przedsiębiorcami i podmiotami wspierającymi rozwój w regionie, promuje za granicą oferty inwestycyjne poszczególnych gmin, współpracuje z zagranicą przygotowując i obsługując misje gospodarcze, zewnętrzne i wewnętrzne. COI na Dolnym Śląsku ewoluowało stając się **Centrum Obsług Inwestora Zagranicznego i Eksportera** (COIE) rozszerzając spektrum działania na rodzime firmy eksportowe lub chcące prowadzić działalność związaną z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi. COIE jest jednostką świadczącą usługi i pomoc dla inwestorów zagranicznych, reprezentujących obszar bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i rodzimych przedsiębiorstw zainteresowanych eksportem. Głównym celem działania COI i COIE jest zapewnienie całościowej obsługi inwestorów na poziomie województwa i dostarczenie zainteresowanym inwestorom zagranicznym informacji o regionie.

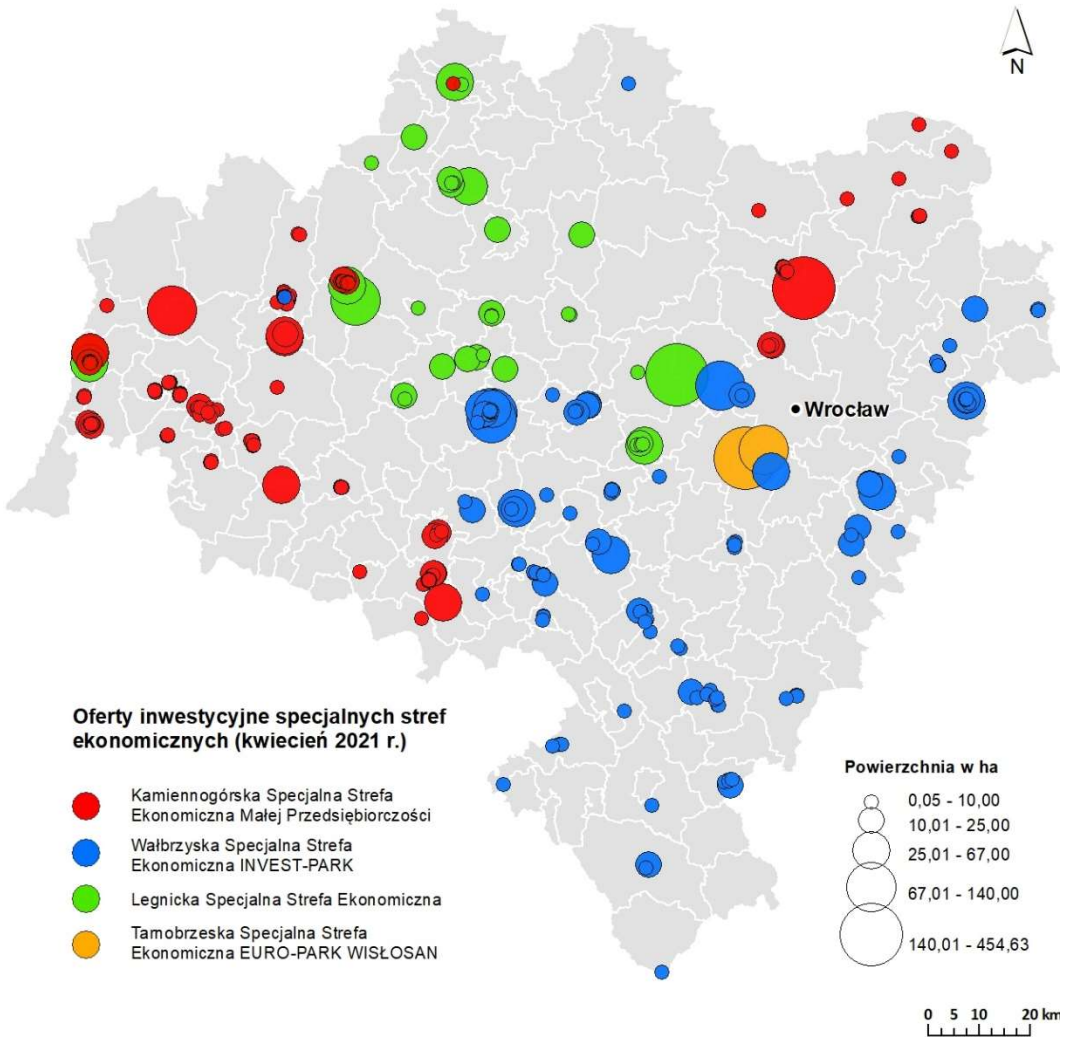
Jednostki te zapewniają wsparcie merytoryczne, dysponują dobrymi kontaktami z wrocławskim środowiskiem naukowym, instytucjami otoczenia biznesu, agencjami rozwoju regionalnego oraz SSE. Bezpłatnie świadczą przedsiębiorcom usługi informacyjne w rożnych formach. **Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej sp. z o.o.** w ramach Działu Obsługi Inwestora i Eksportera realizuje zadania przypisane COI i COIE, oferując wsparcie procesu inwestycyjnego oraz opiekę poinwestycyjną. Całość systemu opiera się na zasadzie One-Stop-Shop. Inwestorzy zagraniczni zainteresowani prowadzeniem działalności gospodarczej w województwie mogą także otrzymać wsparcie pro-biz, za pośrednictwem COIE, przekazywane są informacje m.in. o: potencjale gospodarczym regionu i jego bieżącej sytuacji gospodarczej – aktualne raporty, zachętach inwestycyjnych na poziomie regionu i kraju, dostępnych powierzchniach magazynowych, biurowych, dostępnych lokalizacjach inwestycyjnych. Eksporterzy mogą pozyskać pomoc związaną m.in. z: przygotowaniem obsługi misji gospodarczych, udziałem w targach, organizacją szkoleń, kojarzeniem partnerów, sprawdzaniem kontrahentów, analizą rynku docelowego pod kątem produktu/usługi, opracowaniem strategii rozwoju eksportu, doradztwem eksportowym, marketingiem na rynkach zagranicznych, przygotowaniem wniosków o dofinansowanie. Eksporterzy planując rozwój swojej działalności mają także do dyspozycji usługi pro-eksport polegające między innymi na udostępnianiu: informacji o instrumentach wspierających rozwój przedsiębiorczości, informacji o podmiotach gospodarczych w regionie poszukujących partnera biznesowego, listy potencjalnych poddostawców oraz informacji o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej w województwie.

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE

Specjalna strefa ekonomiczna (SSE) to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Przedsiębiorca w SSE podlega ulgowemu traktowaniu podatkowemu, może rozpocząć działalność na specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się również o tzw. „rozszerzenie SSE", pozwalające na ustanowienie terenów SEE np. na obszarze funkcjonującego już przedsiębiorstwa. Kluczową zachętą w formie pomocy publicznej dla inwestorów lokujących swoje projekty w SSE jest zwolnienie z podatku dochodowego. Infrastruktura obszarów należących do SSE jest dobrze rozwinięta, co powoduje, że są one bardzo atrakcyjne zarówno dla polskich, jak i zagranicznych inwestorów. Dolny Śląsk jest liderem pod względem specjalnych stref ekonomicznych utworzonych na jego obszarze. Na jego terenie funkcjonują cztery specjalne strefy ekonomiczne:

- Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST – PARK" (WSSE) (www.invest-park.com.pl),
- Kamiennogórska SSE Małej Przedsiębiorczości (KSSE) (www.ssemp.pl),
- Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (LSSE) (www. lsse.eu).
- Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna (TSSE) (www.tsse.pl), której zarząd jest zlokalizowany poza terenem województwa dolnośląskiego.

Oferty inwestycyjne Specjalnych Stref Ekonomicznych na Dolnym Śląsku [2021]

Źródło: opracowanie własne IRT.

POLSKA STREFA INWESTYCJI

Polska Strefa Inwestycji (PSI) to instrument wsparcia nowych inwestycji realizowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Głównym założeniem PSI jest rozszerzenie na całe terytorium Polski ulg podatkowych dostępnych dotąd wyłącznie na terenach specjalnych stref ekonomicznych. Najważniejsze zmiany to[12]:

- Zachęty podatkowe dostępne w całej Polsce, na terenach, na których można prowadzić działalność gospodarczą. Firmy nie muszą przenosić się do Stref i inwestować z dala od dotychczasowego obszaru działania.
- Warunki uzyskania zwolnienia z podatku zależą od wielkości firmy oraz od stopy bezrobocia w danym powiecie.
- Wymagane nakłady inwestycyjne dostosowane do możliwości firm, w zależności czy są to mikro, małe czy średnie przedsiębiorstwa. Uwzględniana jest także sytuacja gospodarczo-społeczna na danym terenie, w tym zasada, że im wyższe bezrobocie w powiecie, tym niższe wymagane nakłady inwestycyjne.
- Premiowane są inwestycje w miastach średnich, tracących funkcje gospodarcze i społeczne. Na preferencje mogą liczyć również pozostałe regiony, w których występuje wysokie bezrobocie.
- Premiowane są przede wszystkim przedsięwzięcia, które mają wpływ na konkurencyjność i innowacyjność regionalnych gospodarek, a w konsekwencji na rozwój gospodarczy Polski.
- Decyzja dotycząca preferencji wydawana jest na czas określony – standardowo od 10 do 15 lat. Jednak im wyższa jest pomoc publiczna w regionie dozwolona przez Unię Europejską, tym dłuższy możliwy okres zwolnienia.
- Spółki zarządzające Strefami odgrywają nową rolę w przyciąganiu inwestycji. Są głównym punktem kontaktu w regionie do obsługi inwestora, a także regionalnym koordynatorem udzielania pomocy publicznej w obszarze instrumentu zwolnień po-datkowych i dotacji rządowych.

Co może zyskać firma?

- ulgę podatkową dla prowadzonej inwestycji,
- możliwość rozwoju przedsiębiorstwa w jego obecnej lokalizacji,
- dopasowanie strategii firmy do wspieranych działań,
- dodatkową promocję, jeśli projekty są innowacyjne,
- możliwość kształtowania lokalnej polityki gospodarczej.

Przedsiębiorca, który planuje nową inwestycję, może obecnie uzyskać pomoc publiczną z kilku źródeł. Są to:

- granty rządowe,
- dofinansowanie z programów unijnych,
- zwolnienie z podatku od nieruchomości,
- zwolnienie z podatku dochodowego (w dowolnej, wybranej przez przedsiębiorcę lokalizacji).

Do realizacji programu PSI zostały wyznaczone spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi, których działalność i zadania rząd rozszerzył na obszar całego kraju.

[12] https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/polska-strefa-inwestycji

Najważniejszym dokumentem dla regionu jest Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030). W Strategii określono politykę rozwoju Dolnego Śląska oraz wyzwania stojące przed regionem. Mają one wymiar terytorialny i bazują na kierunkowaniu interwencji na obszary o potencjałach rozwoju oraz dotkniętych marginalizacją. „Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju, regionem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym", to wizja przyszłościowego rozwoju regionu. Jej osiągnięciu ma pomóc realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowane mu pięć celów strategicznych: efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu; poprawa jakości i dostępności usług publicznych; wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego; odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego; wzmocnienie przestrzennej spójności regionu. Do sprzyjających budowaniu gospodarki opartej na wiedzy i wprowadzaniu innowacji należą m.in. cele operacyjne wpisane do 1. Celu strategicznego. Cele te obejmują: wsparcie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów, wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki, wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu oraz wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich. W misji Dolnego Śląska zdefiniowano w jaki sposób chce się osiągnąć obraz nakreślony w wizji – poprzez **otwartość wewnętrzną i zewnętrzną**[13], która ma się przejawiać w działaniach podejmowanych na rzecz wyrównywania szans rozwojowych, wzrostu aktywności mieszkańców regionu, wieloaspektowej (społecznej, gospodarczej, przestrzennej) integracji oraz partycypacyjnego zarządzania regionem.

Drugim istotnym dokumentem dla regionu, który podkreśla rolę innowacyjności stanowiącej ważną składową konkurencyjności gospodarki i jest nieodłącznym elementem trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego jest **Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (DSI2030).** Wyznacza kierunki wsparcia innowacyjności w nowej perspektywie funduszy europejskich 2021-2027 w zakresie nie tylko wyznaczonych celów operacyjnych, ale przede wszystkim, zdefiniowanych jako obszary działalności, nowych Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska, które są jednocześnie specjalizacjami gospodarczymi i naukowo-technologicznymi regionu. Na Dolnym Śląsku wskazano siedem obszarów wsparcia: Chemia i medycyna, Auto-Moto-Aero-Space, Surowce naturalne i wtórne, Maszyny i urządzenia, w tym trzy tzw. specjalizacje horyzontalne: „Zielony ład", „Przemysł 4.0"- oraz „Życie wspomagane technologią". Pierwsze cztery inteligentne specjalizacje stanowią kontynuację już wcześniej wskazanych specjalizacji w poprzedniej Strategii. Specjalizacje horyzontalne są natomiast nowym elementem i stanowią odpowiedź na wyzwania, przed którymi region stanie w obecnej dekadzie. Spełniają one funkcję integracyjną poprzez wsparcie dla badań i rozwoju oraz wdrożeń międzysektorowych. Wspomagają również wzrost i rozwój czterech podstawowych specjalizacji. „Zielony Ład" to odpowiedź regionu na wyzwanie środowiskowe i postępujące zmiany klimatu. W ramach tej specjalizacji wspierane będą inicjatywy i projekty technologii „obiegu zamkniętego", technologie nisko- i bezodpadowe, technologie racjonalnego gospodarowania wodą

[13] Misja Dolnego Śląska ukierunkowana na 2030 rok brzmi: OTWARCI NA SIEBIE - OTWARCI NA ŚWIAT

i energią i wreszcie pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. W ramach kolejnej specjalizacji horyzontalnej – „Przemysł 4.0", wspierane będzie zastosowanie technologii mechatronicznych, informatyczno-telekomunikacyjnych oraz fotonicznych i optoelektronicznych w automatyzacji lub robotyzacji produkcji, automatyzacji procesów obsługi klienta i świadczenia usług, automatyzacji procesów pomocniczych, monitoringu i ochrony środowiska naturalnego i klimatu oraz w rolnictwie precyzyjnym. Ostatnia specjalizacja horyzontalna dotycząca szeroko rozumianego „Życia wspomaganego technologią" obejmuje wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w obszarach niezwiązanych z aktywnością przedsiębiorstw, tj. niepowiązanych z działalnością produkcyjną lub usługami B2B. Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 jest dokumentem wykonawczym, który uszczegóławia na najbliższą dekadę strategię rozwoju województwa dolnośląskiego, w zakresie 1. Celu strategicznego: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu. Dokument wskazuje kierunki i metody działań usprawniających procesy zarządcze oraz pozwala na ukierunkowanie polityki innowacyjnej na obszary o potencjalnie największej dynamice wzrostu. „Tworzenie ekosystemu innowacji, wykorzystującego potencjał Dolnego Śląska, ukierunkowanego na osiąganie ambitnych celów, opartego o efektywną współpracę w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym" – to misja do spełnienia. Mają jej w tym pomóc zaproponowane 4 cele strategiczne. Pierwszy z celów dotyczy zwiększenia roli innowacji w regionalnej gospodarce i budowę przewag konkurencyjnych regionu poprzez wsparcie rozwoju dolnośląskich inteligentnych specjalizacji. Drugi, odnosi się bezpośrednio do wyzwania, jakim jest zwiększenie poziomu i jakości współpracy pomiędzy podmiotami Dolnośląskiego Systemu Innowacji. Trzeci z celów strategicznych wskazuje na konieczność wzmacnianiu działań służących międzynarodowym powiązaniom gospodarczym i naukowym tzw. internacjonalizacji Dolnośląskiego Systemu Innowacyjności. Będzie ono dotyczyło m.in. promocji produktów i wsparcia dla dolnośląskich małych i średnich firm zainteresowanych międzynarodową współpracą oraz stworzenia spójnego systemu zachęt dla współpracy badawczo–rozwojowej o zasięgu międzynarodowym. W ramach czwartego celu strategicznego samorząd województwa planuje wspierać wzmacnianie umiejętności i postaw innowacyjnych, w szczególności inicjatywy edukacyjne prowadzące do budowy postaw proinnowacyjnych u dzieci i młodzieży oraz inne projekty służące wzmacnianiu kompetencji pracowników jak również zapewnienie wsparcia dla współpracy administracji publicznej z sektorem badawczym i biznesem poprzez budowę efektywnego funkcjonowania procesu przedsiębiorczego odkrywania. Realizacja ww. celów strategicznych i przypisane mu działania mają służyć budowie silnego i innowacyjnego regionu i spełnienia się wizji Dolnego Śląska.